

Stampertjes

STICHTING KINDEROPVANG

Pedagogisch werkplan

Vestiging: kinderdagverblijf Casa

Inhoudsopgave

Voorwoord

blz. 4

Hoofdstuk 1:

Visie en missie

blz. 5-18

1.1 De missie van Stichting Kinderopvang Stampertjes

1.2 De visie van Stichting Kinderopvang Stampertjes

1.3 Pedagogische doelen

1.4 Pedagogische doelen uitgewerkt:

1.4.1 *Emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving*

1.4.2 *Bevorderen van de persoonlijke competentie*

1.4.3 *Bevorderen van de sociale competentie*

1.4.4 *Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden*

1.5 Hoe werken wij onze 4 pedagogische doelen uit in de praktijk?

1.6 Werkwijze kinderdagverblijf Casa

Hoofdstuk 2 :

Stichting Kinderopvang Stampertjes is veilig, gezond, professioneel en gezellig

blz. 23-34

2.1 Een veilige omgeving

blz. 23

Quikscans

Ruimte

EHBO en BHV

Preventie

Toezicht

Groepsgrootte

3 uursregeling

Achterwacht

Vierogenprincipe

Vaste gezichten

(Seksueel) grensoverschrijdend gedrag

Omgang met elkaar

2.2 Een gezonde omgeving

blz. 25

Risico Inventarisatie Gezondheid (RIG)

Ongevallen en noodsituaties

Zieke kinderen

Aankleedtafel

Gebruik en schoonhouden van de ruimte

Persoonlijke hygiëne

Tussendoortjes en traktaties

Ventilatieplicht

2.3 Een professionele omgeving

blz. 27

Contact met ouders

Oudercommissie

Mentorschap

Peuterplein
Werken met baby's
Toestemmingslijsten
Social media
Buitengewone opvang
Chronisch zieke en gehandicapte kinderen
Extra dagdelen afnemen
Overdracht aan scholen en buitenschoolse opvang

2.4 Een gezellige omgeving

blz. 33

Variatie en structuur
Afscheidsritueel
Wenbeleid
Vaste rituelen
Afscheid van het kinderdagverblijf
Huisregels

Slotwoord

blz. 37

Voorwoord

Stichting Kinderopvang Stampertjes wil kinderen het allerbeste bieden. Hoe we dat doen, staat beschreven in dit pedagogisch beleidsplan. Dit pedagogisch beleidsplan ligt ter inzage op de locatie en staat als download op onze website www.kinderenpeelzaaldestampertjes.nl.

Naast het pedagogisch beleidsplan is er een algemeen informatieboekje over het kinderdagverblijf en stichting Kinderopvang Stampertjes.

Het pedagogisch beleid blijft steeds in ontwikkeling en wordt door ons regelmatig geëvalueerd en bijgesteld. Dit gebeurt in samenwerking met de oudercommissie van Kinderdagverblijf Casa dei Bambini.

Dit pedagogisch beleidsplan geeft weer hoe we kijken naar kinderen en hoe we werken. Wij stimuleren de kinderen in hun ontwikkeling met het welbevinden van de peuter als uitgangspunt. We zijn ons bewust van onze rol in het leven van een kind en willen hier op een positieve, weloverwogen manier mee omgaan.

Ons kinderdagverblijf heeft een centrale buurtfunctie mede dankzij de ligging midden in een woonwijk omgeven door woonhuizen. Dit is vooral goed merkbaar doordat aanmelding van kinderen op onze kinderopvang voornamelijk gebeurt door de positieve 'mond op mond' reclame van ouders.

De Casa is een kinderdagverblijf dat ruimte biedt aan maximaal 12 kinderen per dag in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. In deze kleine groep van verschillende leeftijden leert je kind samen spelen, voor zichzelf opkomen en zich inleven in een ander. Net als in een gezin eigenlijk. Door de kleinschalige opzet is er veel persoonlijke aandacht en ruimte voor knutselen, viltten, zingen, voorlezen, broodjes bakken en op stap gaan met de bolderwagen.

Casa dei Bambini is in 1995 opgericht door Tamara de Groot en Karin Boodt. Zij hebben met hart, ziel en zaligheid vele jaren gewerkt om Casa tot een warme en rijke opvang te vormen. Beiden zijn op een punt gekomen waarin ze hun leven een andere wending gaan geven. Dit heeft ertoe geleid dat ze opzoek zijn gegaan naar een organisatie die veel raakvlakken heeft met de opvang die zij aanboden. Wij, Stichting Kinderopvang Stampertjes, hebben in 2019 besloten het kinderdagverblijf over te nemen en hetgeen dat ze hebben opgebouwd voort te zetten.

Naast kinderdagverblijf casa dei bambini bieden wij ook opvang aan in onze peuterspeelzaal Stampertjes.

In dit beleidsplan staan o.a. de volgende onderwerpen beschreven; mentorschap, coaching van medewerkers, omgaan met elkaar en dergelijke worden ook in dit pedagogisch beleidsplan toegelicht. Alle veranderingen die de afgelopen jaren in de kinderopvang hebben plaatsgevonden lichten wij graag toe.

Waar in dit document als verzamelnaam ouders wordt gebruikt, wordt bedoeld ouders/verzorgers.

Wij hopen dat dit pedagogisch beleidsplan u een goed beeld geeft van de wijze waarop we werken op kinderdagverblijf Casa dei Bambini en binnen de Stichting Kinderopvang Stampertjes. Als u vragen of suggesties heeft, horen wij dat natuurlijk graag. Wij wensen dat ieder kind een fijne tijd heeft op ons kinderdagverblijf en/of peuterspeelzaal.

Hoofdstuk 1: Visie en missie

Stichting Kinderopvang Stampertjes, die in haar aanbod wil aansluiten bij ontwikkelingen in de samenleving en vragen van ouders, biedt professionele opvang voor kinderen. Kinderdagverblijf Casa dei Bambini is een veilige, gezonde, professionele en gezellige omgeving. Ouders vertrouwen hun kinderen toe aan de zorg van onze pedagogisch medewerkers.

Doelstellingen

De doelen in dit pedagogisch beleidsplan zijn concrete zaken die we willen bereiken en richtlijnen helpen ons om deze doelen te bereiken. Onze doelen hebben betrekking op het kinderdagverblijf als opvangplek en geven inzicht in het beleid dat wij hanteren om de locatie te laten voldoen aan de eisen die wetgever, gemeente en ouders aan een kinderdagverblijf stellen.

Het opbouwen van een netwerk van samenwerkingspartners, zoals scholen en Veilig Thuis vinden wij belangrijk. Dit om eventuele valkuilen en achterstanden tijdig te kunnen signaleren en te ondervangen. Het is voor ons daarnaast van belang om een gedegen scholingsaanbod voor het team stichting Kinderopvang Stampertjes te ontwerpen elk kalenderjaar, voornamelijk gericht op pedagogisch handelen, ontwikkelingsgericht werken en effectieve oudercommunicatie, om met de tijd mee te gaan en onze opvang zo optimaal mogelijk vorm te geven.

De pedagogisch medewerkers begeleiden de kinderen, zodanig dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en dat dit bijdraagt aan de doorgaande ontwikkelingslijn, zodat aansluiting op de basisschool probleemloos plaatsvindt.

Ouderbetrokkenheid en communicatie met ouders proberen we zo veel als mogelijk te stimuleren. Ons motto is: ouders doen mee! Dit is belangrijk voor de opbouw van een goede vertrouwensrelatie tussen pedagogisch medewerkers, ouders en kinderen.

Onderstaand zal er meer ingegaan worden op onze missie en visie, onze visie op kinderen, de positieve bijdrage die een kindercentrum kan leveren en de uitwerking van onze pedagogische doelen.

1.1 De missie van Stichting Kinderopvang Stampertjes

Bij Stichting Kinderopvang Stampertjes staat het spelen en spelenderwijs leren centraal. Wij hechten veel waarde aan het behoud van de eigenheid van een kind.

De taak van het kinderdagverblijf is om een krachtige, vertrouwde en veilige omgeving te bieden waarin zij zich vanuit nature kunnen ontwikkelen. De kinderen worden zo optimaal begeleid in hun ontwikkeling naar de basisschool. Op kinderdagverblijf Casa worden kinderen tussen de 0 en 4 jaar opgevangen en begeleid in hun ontwikkeling. Wij vinden het belangrijk dat ouders en kinderen kunnen rekenen op een kinderopvang organisatie die laagdrempelig is, kinderen begeleidt en stimuleert in hun ontwikkeling. Wij streven naar een open, transparant en actief contact met de ouders.

1.2 De visie van Stichting Kinderopvang Stampertjes

Groot worden doen we samen!

Opgroeien doet een kind niet alleen, daarbij heeft hij/zij de liefde, aandacht en verzorging nodig van volwassenen. Dit zijn in de eerste plaats de ouders, maar ook oma en opa en de pedagogisch medewerkers van het kinderdagverblijf die een grote bijdrage leveren aan de opvoeding van het kind. Groot worden is ook iets waar Stichting Kinderopvang Stampertjes mee bezig is. In deze tijd is het opvangen van kinderen aan vele veranderingen onderhevig, mede dankzij verhoogde kwaliteitseisen vanuit het Rijk, maar ook vanuit de wensen van ouders en de maatschappelijke ontwikkelingen. Ook onze vestigingen gaan mee in deze veranderingen. Het meegaan in veranderingen gebeurt in samenwerking met pedagogisch medewerkers, ouders, de oudercommissie, het management en samenwerkingspartners.

Stichting Kinderopvang Stampertjes groeit hierdoor als organisatie in de bedrijfsvoering, de beleidsontwikkeling en in de omgang van pedagogisch medewerkers met de kinderen en hun ouders. Wij zijn een lerende organisatie, die kwaliteit hoog in het vaandel heeft staan, maar niet voorbij wil gaan aan het gevoel van een huiselijke sfeer. Dit is namelijk net wat ouders bindt aan onze vestigingen.

Stichting Kinderopvang Stampertjes streeft naar een toekomst waarin ouders in Bussum en nabije omgeving voor hun kinderen gebruik kunnen maken van kwalitatief goede opvang in de eigen (woon)omgeving.

Wij werken aan vier pedagogische doelen binnen Stichting Kinderopvang Stampertjes, Kinderdagverblijf Casa;

1. Wij bieden emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving
2. Wij bevorderen de persoonlijke competentie
3. Wij bevorderen de sociale competentie
4. Wij dragen bij aan socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden

1.3 Hoe kan het kinderdagverblijf hier een positieve bijdrage aan leveren?

Door te werken op basis van vier heldere en herkenbare pedagogisch inhoudelijke uitgangspunten;

- *Emotionele veiligheid bieden in een veilige en gezonde omgeving*
Behalve fysieke veiligheid van de ruimte, vinden wij het ook belangrijk dat de eigenheid van het kind gerespecteerd wordt, “kinderen moeten ook echt kind kunnen zijn.”
- *Het bevorderen van de persoonlijke competentie*
Creëren van een activiteiten aanbod en het lokaal zo inrichten, dat er volop gewerkt kan worden aan het ontwikkelen van persoonlijke competenties. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om spelenderwijs ontwikkelen van creativiteit, motoriek, ontluikend taal en rekenen.

- *Het bevorderen van de sociale competentie*
Creëren van een gelegenheid om sociale competenties te kunnen ontwikkelen. Het gaat hierbij om het aanleren van sociale vaardigheden zoals rekening houden met elkaar, het oplossen van ruzies, groepsgevoel, goed zijn voor de sociale omgeving en de natuur, enzovoort.
- *Bijdragen aan socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden*
Aanleren van normen en waarden. Dan bedoelen we het aanleren van: wat mag wel en wat mag er niet, respect voor elkaar hebben, verdraagzaamheid, delen van blijdschap en verdriet, samen delen samen spelen, elkaar troosten, enzovoort.

1.4 Pedagogische doelen uitgewerkt

Onderstaand worden de vier pedagogische doelen nader uitgelegd. De informatie is afkomstig uit het boek 'pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang', uitgebracht in 2017.

Tijdens de teamoverleggen staan de vier onderstaande doelen beurtelings centraal. We bespreken het doel en zoeken met elkaar naar voorbeelden hierbij. We kijken kritisch naar ons eigen handelen en staan open voor feedback van onze collega's. We proberen nieuwe ideeën uit en blijven dagelijks op zoek naar 'wat werkt in onze praktijk het beste?'

1.5.1 Emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving:

Bovenstaand doel bestaat uit een aantal onderdelen: welbevinden en betrokkenheid, emotionele veiligheid, gehechtheid en tot slot mind-minded in de kinderopvang;

Welbevinden en betrokkenheid zijn dé essentiële indicatoren om van kwaliteitsvolle opvang te kunnen spreken. Welbevinden geeft weer hoe een kind zich voelt, betrokkenheid is nodig om de aandacht van de kinderen te kunnen trekken en vasthouden.

Kinderen met een hoog welbevinden beleven plezier, van en met elkaar, aan de dingen die ze doen en ze genieten. Ze stralen vitaliteit, ontspanning en innerlijke rust uit en stellen zich open op. Ze zijn spontaan en durven zichzelf te zijn. Welbevinden vertelt ons of de emotionele ontwikkeling goed verloopt. Het vormt de conditie bij uitstek voor het waarborgen van een positieve sociaal-emotionele ontwikkeling.

Om de kwaliteit zo optimaal mogelijk te maken is een tweede indicator nodig: betrokkenheid. Dit geeft aan hoe intens een kind bezig is. Kinderen met een hoge mate van betrokkenheid zijn uitermate geconcentreerd, van binnenuit gemotiveerd en gedreven aan de slag. Ze laten de activiteit niet gemakkelijk los. Kenmerkend is een intense mentale activiteit, waarbij ze zich bewegen aan de grens van hun mogelijkheden. Betrokkenheid is de meest directe aanwijzing dat een persoon 'in ontwikkeling is'. Het vormt de conditie bij uitstek voor het realiseren van fundamenteel leren of duurzame ontwikkeling.

Zelfvertrouwen is voor kinderen van groot belang (een positief zelfwaarde gevoel, weerbaarheid). Vele momenten van hoge betrokkenheid dragen hier positief aan bij, wat vervolgens voor het welbevinden van een kind weer positieve gevolgen heeft. Zelfvertrouwen ontwikkelen en een positief zelfbeeld creëren waarbij 'ik kan het' centraal staat daar hebben kinderen veel aan. Het gevoel van competent zijn geeft een kind een positief gevoel.

Op vele manieren kunnen pedagogisch medewerkers welbevinden en betrokkenheid van kinderen verhogen;

» *De ruimte in aantrekkelijke spelzones (her)schikken.*

» *De invulling van de spelzones nagaan en meer aantrekkelijk en uitdagend maken.*

- » *Nieuwe en onconventionele materialen en activiteiten inbrengen.*
- » *Interesses van kinderen identificeren en daarop aansluitende activiteiten aanbieden.*
- » *Tijdens activiteiten betrokkenheidverhogende impulsen geven.*
- » *Vrij initiatief uitbreiden en ondersteunen met regels en afspraken.*
- » *De relatie met elk kind en tussen kinderen verkennen en verbeteren.*
- » *Activiteiten aanbieden die kinderen helpen om gevoelens, waarden en relaties te verkennen.*
- » *Kinderen met sociaal-emotionele problemen herkennen en ondersteunen.*
- » *Kinderen met specifieke ontwikkelingsbehoeften herkennen en ondersteunen.*

Pagina 16, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Ook de wijze waarop pedagogisch medewerkers omgaan met kinderen is essentieel voor de kwaliteit. Er worden drie dimensies onderscheiden, die we onder 'begeleiderstijl' samenbrengen:

- » *Stimuleren: verrijk activiteiten waardoor die intenser en boeiender worden*
- » *Gevoeligheid voor beleving: dit zijn interventies die getuigen van aanvaarding en begrip voor de gevoelens en basisbehoeften van kinderen*
- » *Autonomie verlenen: geef kinderen een actieve rol bij de keuze en uitvoering van activiteiten en bij de omgang met regels en afspraken*

Emotionele veiligheid is een belangrijke voorwaarde voor het realiseren van alle andere pedagogische doelen.

Kinderen zijn van nature gericht op het onderzoeken van hun omgeving en op communiceren met anderen. Dat moet worden gevoed en gekoesterd, omdat dat als het ware de 'motor' van hun ontwikkeling vormt. Een gevoel van onveiligheid remt deze motor af. Daarom is het creëren van een veilige sfeer voor elk kind van primair belang.

Er zijn drie bronnen die het gevoel van veiligheid van jonge kinderen in kinderdagverblijven bevorderen:

- » *de relaties met pedagogisch medewerkers*
- » *de relaties met andere kinderen*
- » *de inrichting van de omgeving*

Kinderen ontleen een gevoel van veiligheid bij vaste en sensitieve verzorgers. Daarom zijn hun relaties met pedagogisch medewerkers enorm van belang. Ook relaties met andere kinderen en vooral de aanwezigheid van bekende leeftijdgenoten dragen bij aan een gevoel van veiligheid. De inrichting van de kinderopvangorganisatie kan eveneens bijdragen aan een gevoel van geborgenheid. Door een goede inrichting kan een veilige sfeer worden gecreëerd voor jonge kinderen, met aandacht voor akoestiek, licht, kleur en indeling.

Interacties tussen pedagogisch medewerkers en kinderen zijn zoals net genoemd dus erg van belang. Hierbij staan drie basale interactie vaardigheden centraal: *sensitieve responsiviteit, respect voor autonomie en structureren en grenzen stellen.*

In september 2019 zal de training interactie met kinderen worden geboden en een koppeling worden gemaakt met de videointeractie training die iedere pedagogisch medewerker geniet.

- » *Sensitieve responsiviteit (ook wel warmte of ondersteunende aanwezigheid genoemd) staat voor de vaardigheid om signalen op te merken waarmee een kind aangeeft dat het zich niet goed voelt of behoefte heeft aan ondersteuning. Deze signalen worden dan goed geïnterpreteerd en er wordt passend op gereageerd. Daardoor zal een kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig voelen.*
- » *Respect voor autonomie. Wanneer kinderen zich veilig voelen, kunnen zij hun aandacht onbezorgd richten op onderzoeken, spelen en oefenen. Daardoor kunnen zij hun competenties op allerlei gebieden ontwikkelen en versterken. Het is belangrijk dat kinderen de kans krijgen om dingen zelf te doen en uit te proberen. Respect voor autonomie betekent kinderen de ruimte geven om actief dingen zelf te proberen met respect voor eigen ideeën en oplossingen. Deze vaardigheid draagt bij aan het zelfvertrouwen en het gevoel van eigenwaarde van kinderen. Dit moet actief worden gestimuleerd.*

» *Structureren en grenzen stellen. Dit gaat over de vaardigheid om aan kinderen duidelijk te maken wat er van hen wordt verwacht en er tevens voor te zorgen dat zij zich daar ook aan houden. Het stellen van grenzen moet doortastend, consequent en respectvol gebeuren. Als kinderen weten waar ze aan toe zijn en kunnen overzien wat van hen wordt verwacht, zal dat bijdragen aan een gevoel van veiligheid.*

Pagina 19, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

John Bowlby (1907-1990) is de grondlegger van de **gehechtheidstheorie**. Volgens deze theorie zoekt elk kind een vertrouwd persoon op in tijden van angst en stress, als aangeboren neiging. Deze aangeboren neiging beschrijft Bowlby als 'gehechtheid' en het gedrag van het kind om de ouder als steun en toeverlaat te gebruiken als 'gehechtheidsgedrag'. Elk kind raakt tijdens het eerste levensjaar gehecht aan een of meer belangrijke volwassenen.

Net als thuis moeten kinderen ook in de kinderopvang een veilige basis hebben waarin zij gehecht zijn aan (vaste) pedagogisch medewerkers.

Mind-mindedness is het vermogen van opvoeders om het kind te behandelen als een individu, met zijn eigen wensen, gedachten en emoties. Het begrip is bedacht als uitbreiding van het algemene begrip sensitiviteit om specifiek de mate van afstemming van ouders en andere opvoeders op het mentale niveau van het kind aan te duiden.

Pagina 24, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Mind-mindedness is pas kort geïntroduceerd en onderzocht in de kinderopvang.

Onderzoekresultaten laten een duidelijke relatie zien tussen de mind-mindedness van pedagogisch medewerkers en hun pedagogische interactievaardigheden. Mind-mindedness blijkt dus een belangrijke component van de kwaliteit van de interactie tussen pedagogische medewerkers en kinderen.

Voor kinderen staat de interactie op de groep centraal. Daarom moet de mind-mindedness van pedagogische medewerkers bij kinderen groepsgericht zijn, om het gevoel van inclusie en betrokkenheid van de kinderen te bevorderen. Ook stimuleert mind-mindedness gericht naar de groep het delen van gedachten, wensen en emoties tussen kinderen.

Daarbij is het van belang dat pedagogisch medewerkers sensitief moeten zijn en wensen, gedachten en emoties van jonge kinderen expliciet benoemen. Zij moeten de gemoedstoestand van kinderen in allerlei situaties goed 'lezen' om deze ook adequaat te kunnen benoemen.

1.5.2 Bevorderen van de persoonlijke competentie:

Bovenstaand doel bestaat uit een aantal onderdelen: fysieke ontwikkeling, taalontwikkeling, denken en ontluikende gecijferdheid, jonge kinderen en de materiële wereld, gezonde leefstijl, kunst – cultuur en creativiteit en tot slot executief functioneren en zelfregulatie.

“Kinderopvangorganisaties moeten kinderen spelenderwijs uitdagen in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden. Zo moeten ze kinderen in staat stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving.

Kinderen ontwikkelen zich op diverse terreinen in de eerste levensjaren. Zowel persoonskenmerken als ontwikkeldomeinen vallen onder de persoonlijke competenties. Een pedagogisch curriculum moet daarom de ontwikkeling in deze volle breedte bestrijken en een gebalanceerd programma aanbieden. Het is belangrijk dat pedagogisch medewerkers het spel van kinderen actief begeleiden en verrijken. In dit Pedagogisch curriculum pleiten we voor een actieve en soms ook sturende rol van de staf bij de stimulering van de ontwikkeling van kinderen, zowel cognitief als sociaal-emotioneel. In het curriculum is ruimte voor vrij spel, maar ook voor begeleide activiteiten. Belangrijk is daarbij het

dilemma van vrij spel zonder enige betrokkenheid van de staf versus top-down volwassen-gestuurde activiteiten te ontstijgen. Kinderen hebben recht op kindgerichte ondersteuning bij spel en authentieke leer- en ontdekactiviteiten.”

Pagina 32, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Voor de **fysieke ontwikkeling** van kinderen is het belangrijk dat zij de ruimte hebben om de omgeving te ontdekken en hun motoriek en zintuigen te ontwikkelen.

Jonge kinderen hebben de behoefte om ‘de omgeving te ontdekken’, beschrijft Piaget al in 1954. Door te spelen, leren kinderen over het effect van hun handelen en tegelijkertijd oefenen ze motorische, sociale, cognitieve en communicatieve vaardigheden. Kinderen die voldoende kunnen spelen en bewegen, ontwikkelen een brede basis aan motorische vaardigheden, wat belangrijk is voor een gezonde ontwikkeling. De motorische en zintuiglijke ontwikkeling vormen namelijk de basis voor de andere ontwikkelingsgebieden. De omgeving moet daarom uitnodigend worden ingericht. De belangrijkste criteria voor inrichting van de fysieke omgeving zijn: variatie, uitdaging, veiligheid en aansluiting bij de zone van naaste ontwikkeling van het kind.

Het is van belang dat de rol van de pedagogisch medewerker enerzijds kindvolgend is en anderzijds actief van aard: concreet moet het aanbod bestaan uit ruimte voor vrij spel en bewegen in een uitnodigende omgeving en natuurlijk uit activiteiten waarin kinderen worden begeleid bij het opzoeken van hun grenzen.

Gedurende de dag kunnen zoveel mogelijk beweegactiviteiten worden geïntegreerd in het dagelijkse handelen, door deze activiteiten spelend aan te bieden. Denk aan uit en aankleden, tafeldekken en afruimen, kennismaken met allerlei materialen, bouwen, knippen, plakken, verven. Voor de ontwikkeling van de grove motoriek is het van belang dat de kinderen ook voldoende buitenspelen. Buiten is er meer ruimte voor grovere en snellere bewegingen, zoals rennen en fietsen en voor ontdekken en ervaren (van natuur, seizoenen en ondergrond).

Voor het ontwikkelen van persoonlijke competenties is de **taalontwikkeling** ook van belang. Taalaanbod (input) is erg belangrijk voor het kind. Niet alleen veel, het moet ook een rijk en kwalitatief goed taalaanbod zijn. Daardoor wordt het kind gestimuleerd om elke keer iets bij te leren. Het taalvermogen waarmee het kind bij de geboorte is uitgerust, komt op die manier op gang. Dit taalvermogen vormt de motor van taalontwikkeling, maar die motor heeft wel benzine nodig in de vorm van taalaanbod.

Daarnaast is het belangrijk dat een kind feedback krijgt op wat het zegt. Zodoende ontdekt het verschillen tussen de eigen output en die van de omgeving. De omgeving kan daarbij helpen door stimulerende vragen te stellen, waarmee taal wordt uitgelokt en door incorrect taalgebruik te herhalen in de juiste vorm (het zogeheten ‘modeling’). Het samenspel van goed taalaanbod, het eigen taalvermogen van het kind en instructie en feedback van de omgeving leidt ertoe dat een kind steeds verder zijn taal ontwikkelt. Hierbij is de rol van de pedagogisch medewerker dus duidelijk geschetst: actief ingaan op wat kinderen vertellen.

De taalontwikkeling van een kind is in verschillende fases in te delen. De fase die het meest van toepassing is op kinderdagverblijf Casa is zowel de differentiatiefase (twee en een half tot vijf jaar), vroeg linguale (1 tot 2 jaar) fase en de prelinguale (0-1 jaar) fase.

Kinderen die tweetalig worden opgevoed vergen een andere aanpak van de pedagogisch medewerker. In dat geval is er op pagina 37 informatie te vinden in *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*.

Een advies vanuit bovenstaand boek: *“Praten met een kind is anders dan met een volwassene, pas het taalgebruik daarom aan: praat langzamer, duidelijker, met een overdreven intonatie, maak de zinnen niet te lang en gebruik, zeker in het begin, relatief eenvoudige woorden. Wel is het belangrijk om altijd grammaticaal correct te praten, anders kunnen taalfouten door het kind worden overgenomen.”*

Denken en ontluikende gecijferdheid is breder dan men vaak denkt. Ontluikende gecijferdheid van jonge kinderen heeft niet alleen betrekking op de ontwikkeling van begrip voor cijfers en hoeveelheden. Gecijferdheid heeft een bredere betekenis, want ook andere gebieden in de wiskunde krijgen immers al vroeg de belangstelling van kinderen. Denk bijvoorbeeld aan ruimtelijk inzicht, meten, bouwen en construeren.

Kinderen zijn spontaan en van nature nieuwsgierig en daarom ook spontaan sterk geneigd te experimenteren en te onderzoeken. Maar die drang (of behoefte) kan per kind erg verschillen. Volwassenen noemen het behoeften, maar deze typering leiden wij slechts af uit waargenomen gedrag van kinderen. Belangrijk is het besef dat kinderen zich niet geleidelijk, lineair ontwikkelen. De ontwikkeling verloopt in 'sprongen', die bovendien bij kinderen erg kunnen verschillen. Zelfs bij kinderen in dezelfde leeftijd. De ontwikkeling verloopt dus niet in vaststaande, voorspelbare fasen, maar discontinu.

Ontluikende gecijferdheid komt vooral tot bloei door in de spelsfeer aan te sluiten bij de spontane nieuwsgierigheid van jonge kinderen. Maar ook door activiteiten uit te lokken in contexten die voor kinderen betekenis hebben. Daarbij is de interactie met ouders en opvoeders van grote invloed. Schools leren rekenen en cijferen is dus nog (lang) niet aan de orde.

Spreken in ontwikkelingsfasen op het gebied van gecijferdheid is lastig onder jonge kinderen. Wat zij vandaag laten zien en/of horen kunnen zij morgen 'niet meer beheersen'. Dat zijn ze dan vergeten of ze willen het niet nog eens doen.

"Als we naar een concreet voorbeeld kijken: het begrip van hoeveelheden. Kinderen doen eerder ervaring op met hoeveelheden dan met maten.

Om te beginnen ervaren kinderen in hun ontwikkeling bijvoorbeeld concrete personen: vader, moeder, broer. Vervolgens horen ze dat deze personen namen hebben: Berend, Kate, vader, moeder. Ze ontdekken dat je met vingers het aantal personen kunt weergeven ('representeren'): twee vingers staan voor twee personen. Maar je kunt ook met bijvoorbeeld blokjes een hoeveelheid representeren: drie blokjes staan voor drie kinderen en dat is evenveel. En weer een blokje erbij is vier! Dergelijke denkoperaties karakteriseren we als informeel handelen.

Wanneer vervolgens een kind tot bijvoorbeeld vier kan tellen en weet dat deze term de totale hoeveelheid vier representeert, is het in staat tot 'resultatief tellen'. In een latere ontwikkelingsfase ervaren ze weer dat je hoeveelheden ook met symbolen kunt weergeven: 1, 2, 3, 4, 6, 8, enzovoort. Dit vergt weer een hogere en meer formele manier van denken."

Pagina 39, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Jonge kinderen en de materiële wereld

"Het jonge kind heeft natuurlijk nog niet de expliciete drang om de wereld te verbeteren en te verklaren. Het kind wil leven, in eerste instantie overleven, en wil dus weten wat de eigenschappen en mogelijkheden zijn van de voorwerpen en verschijnselen die zich zintuiglijk opdringen. Wat kun je ermee? Is het gevaarlijk? Bevredigt het een behoefte? Kinderen leren veel van vrij exploreren in de materiële wereld. Kinderen tot een jaar of twee staan in deze exploratiestand: zij willen verkennen om te kunnen overleven.

De drang om waar te nemen en te handelen is aangeboren en deze structuur van actieperceptie beïnvloedt de ontwikkeling enorm. Kinderen ontdekken oorzaken en gevolgen: als je dat speeltje met je hand raakt, hoor je een leuk geluid. Eerst gaat dat toevallig, allengs gewilder, en uiteindelijk motorisch adequaat."

Pagina 42, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Op speelse wijze stellen we kinderen in staat zoveel mogelijk materiële verschijnselen zintuiglijk te verkennen. Zo worden kinderen geïntroduceerd in de materiële wereld en voorbereid op schoolvakken als natuurkunde en biologie, en op beroepsmogelijkheden in de bètatechnische sector.

Gewoon door samen naar de maan te kijken, te luisteren naar het getik van de regen op een dak, bloemengeuren op te snuiven, het verschil in textuur tussen zand en klei te voelen, de hittestraling van een radiator op te merken.

Vrije exploratie en spel afgeleid van bètatechnische scenario's en beroepen leren kinderen onderzoeken, ontwerpen, denken, maken, uitproberen en hierover enthousiast te praten. Door de taal van de techniek uit ervaring te leren spreken, voelen kinderen zich thuis in onze hoogtechnologische maatschappij. En kunnen ze vanuit een positieve houding later verstandige keuzes maken voor opleiding en beroep.

Gezonde leefstijl

Gezonde voeding is essentieel voor een goede groei en de ontwikkeling van kinderen. Daarnaast is het belangrijk bij de preventie van overgewicht en welvaartsziekten. Overgewicht bij kinderen is wereldwijd een groot probleem. Ook in Nederland stijgt het percentage kinderen met (ernstig) overgewicht, vooral bij bevolkingsgroepen met een lage sociaal economische status in de grote steden. Vanwege de ernstige gevolgen voor zowel de psychosociale als de lichamelijke gezondheid op korte en lange termijn heeft de overheid de preventie van overgewicht speerpunt van beleid gemaakt, in het Nationaal Programma Preventie.

Het is belangrijk om op jonge leeftijd een gezond voedingspatroon aan te leren. Uit onderzoek blijkt dat kinderen meer groenten eten wanneer de pedagogisch medewerkers ze daarbij stimuleren. Ook eten kinderen meer fruit en minder zoete tussendoortjes als pedagogisch medewerkers ze betrekken bij het klaarmaken van het eten. Gezamenlijk eten bevordert ook het fruit/groente eten, *zien eten doet eten* wordt er ook wel gezegd.

Kunst, cultuur en creativiteit

Kunst is van altijd en overal. Muziek, dans, drama en beeldende kunsten maken deel uit van ieders leven. Het leven van veel jonge kinderen is doorspekt met muziek en geluid. Ze horen liedjes, al dan niet gezongen door ouders/verzorgers, en worden er aan blootgesteld via allerlei media. Ook maken kinderen zelf geluid, bijvoorbeeld rustig liggend in bed of box of ritmisch tikkend met hun lepel op tafel tijdens het eten. Kinderen bewegen spontaan als ze muziek horen die in hun oren vrolijk klinkt. Vergelijkbaar met het aanbod gericht op de stimulering van taalontwikkeling, geldt ook voor cultuur, dat het belangrijk is om van jongs af aan voor een divers en betekenisvol aanbod te zorgen. Een aanbod waar kinderen naar kunnen kijken en luisteren en waarbinnen ze kunnen handelen. En waarbij ze kunnen beschouwen, onderzoeken/experimenteren, technieken leren toepassen en reflecteren op hun eigen werk en dat van anderen. Bijvoorbeeld bij het domein muziek maken kunnen kinderen zelf zingen en muziek maken maar natuurlijk ook naar muziek luisteren.

Executief functioneren en zelfregulatie

“Executieve functies en executief functioneren van een kind verwijzen naar unieke processen die verantwoordelijk zijn voor betekenisvol en doelgericht gedrag. Een kind met goedontwikkelde executieve functies kan bewuste en doordachte reacties geven op zijn omgeving en reageert niet ‘op de automatische piloot’. Het kind zal een gemaakt plan kunnen bijsturen, als veranderde omstandigheden daarom vragen. Ook heeft het oog voor langeretermijndoelen in plaats van doelen op de korte termijn.

Executieve functies zijn dan ook essentieel voor de cognitieve, sociale en psychologische ontwikkeling van een kind. Ook zijn ze belangrijk voor schoolrijpheid, schoolsucces en welbevinden. Kinderen worden echter niet geboren met volgroeide executieve vaardigheden. Deze ontwikkelen zich vanaf de babytijd tot in de vroege volwassenheid. De omgeving van het kind heeft daarbij grote invloed op deze ontwikkeling. Kinderopvang, gezin en school moeten daarom bewust kijken naar de mogelijkheden voor begeleiding en ondersteuning van de ontwikkeling van executieve functies.”

Pagina 52, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Jezelf rustiger maken in een frustrerende situatie in plaats van gillen en met dingen gooien. Dit is een mooi voorbeeld van zelfregulatie. Het maakt duidelijk dat we het maken van keuzes en het dagelijks handelen niet los kunnen zien van emoties en motivatie. Kinderen met een goed ontwikkelde zelfregulatie kunnen kiezen hoe zij hun emoties uiten en hoe deze emoties invloed hebben op hun gedachten en acties. Dit klinkt eenvoudig, maar is het niet. De factor tijd en natuurlijk oefening zijn van belang. Om je eigen emoties te kunnen reguleren zal er vanzelfsprekend veel over emoties gepraat moeten (kunnen) worden.

Executieve functies en zelfregulatie worden constant in het dagelijks leven aangeboord. Ze zijn dan ook cruciaal voor leren en de ontwikkeling van kinderen. Ze zorgen voor 'gezond' en 'positief' gedrag, motivatie, emoties en het besef dat mensen 'gezonde' keuzes kunnen maken. Voor zichzelf maar ook voor anderen. Ze zijn dus niet alleen belangrijk voor het kind in het hier en nu, maar ook voor de toekomst. Onderzoek laat zien dat kinderen met goed ontwikkelde executieve vaardigheden en zelfregulatie op latere leeftijd hogere opleidingen afronden, meer geld verdienen en minder gezondheidsproblemen hebben.

1.5.3 Bevorderen van de sociale competentie:

Bovenstaand doel bestaat uit een aantal onderdelen: sociale ontwikkeling, kansarme kinderen en tot slot ontwikkelingsstoornissen en probleemgedrag.

“De kinderopvang biedt kinderen unieke mogelijkheden voor hun sociale ontwikkeling (Riksen-Walraven, 2004). De kinderopvang kent immers een rijke sociale omgeving met verschillende leeftijdsgenoten en andere volwassenen. Tegelijkertijd vindt ontwikkeling van sociale competenties niet vanzelfsprekend plaats als kinderen anderen ontmoeten. Een curriculum kan richtlijnen bieden voor het benutten van de mogelijkheden voor het ontwikkelen van sociale competenties.”

Pagina 62, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Sociale ontwikkeling kun je definiëren als het proces waarbij individuen leren samen met anderen handelingen uit te voeren. Daardoor kunnen hun individuele en sociale behoeften het beste worden gerealiseerd. Deze individuele en sociale behoeften zijn zelf ook onderwerp van ontwikkeling en veranderen in samenhang met ontwikkelingen in motorische, communicatieve en cognitieve vaardigheden.

Jonge kinderen zijn van nature sociale wezens en dus gevoelig voor wat oudere kinderen en volwassenen doen. Jonge kinderen zullen spontaan proberen mee te doen aan activiteiten van oudere kinderen en volwassenen. Dat kan worden versterkt door de bereidheid van volwassenen om kinderen te laten deelnemen – op hun kinderlijke manier – aan allerlei dagelijkse activiteiten. Deze vorm van sociale interactie wordt geleide participatie genoemd ('guided participation'). Het is een heel belangrijke motor achter de ontwikkeling op een veelheid van gebieden, zowel sociaal, cognitief, taal, motorisch als emotioneel gebied. Als jonge kinderen 'meedoen' met anderen, kunnen ze belangrijke kenmerken en onderdelen van de activiteiten van anderen oppikken. Ze zetten dit om in eigen gedrag, dat meestal de vorm van samen spelen aanneemt. Deze sociale interacties met leeftijdsgenoten stellen kinderen in staat van elkaar allerlei dingen te leren over de activiteiten die ze samen spelenderwijs uitvoeren. Dit betreft verschillende gebieden, van samen eten tot samen proberen hun jas aan te trekken.

Sommige kinderen zullen meer dan andere de neiging hebben de baas te spelen. Of ze hebben juist de behoefte dingen samen met anderen te doen, toe te geven, meer of minder hebbertig te zijn. Ze kunnen ook meer of minder beroep doen op fysiek dan wel verbaal overwicht, meer of minder

vaardig zijn in anderen verleiden of in stiekem gedrag. Omdat al deze individuele kinderen proberen hun eigen behoeften, wensen en belangen te realiseren, leidt dit tot een heel complex spel van onderlinge afstemming: ruzies, emoties, vriendschappen van wisselende duur, van samenspelen en alleen spelen. Uiteindelijk leidt dit tot vaste en herkenbare patronen van onderling sociaal handelen. Dat is een proces dat zich spontaan zelf organiseert, waarbij volwassenen af en toe tussenbeide komen. Bijvoorbeeld om geschillen te beslechten of om kinderen alternatieve handelingsmogelijkheden te bieden.

Daarnaast organiseren de volwassenen educatieve sociale momenten, zoals samen fruit eten of luisteren naar voorlezen. Dit zijn momenten waarop volwassenen kinderen aansturen in het uitvoeren van sociale handelingen, die de kinderen zelf niet spontaan zouden ontwikkelen. Deze educatieve momenten zijn belangrijk voor het uitbreiden van hun sociale handelingsmogelijkheden en vaardigheden. Dit biedt ideeën en sommige kinderen nemen iets wat ze in de ochtendkring hebben geleerd of gehoord meteen op in hun spelen na de kring.

Als er conflicten ontstaan die via agressie en fysiek overwicht beslecht worden, grijpen de pedagogisch medewerkers in. De kinderen zien op dat moment geen mogelijkheid het op een andere manier te doen. Het doel van het ingrijpen is kinderen alternatieven bieden, waarmee hun sociaal interactieprobleem beter kan worden opgelost.

Bij het aanbieden van deze alternatieven is het van belang om op twee dingen te letten. Zoals al benadrukt, komt nieuw sociaal gedrag vaak tot stand doordat kinderen zelf exploreren en uitproberen. Daarom is het beter om kinderen te vragen hoe ze zelf denken een bepaald conflict of probleem op te kunnen lossen. Begin niet als volwassene te vertellen hoe dit het beste kan. Dit is uiteraard afhankelijk van de leeftijd.

Verder komt nieuw sociaal gedrag bij kinderen vaak tot stand doordat ze het overnemen van andere kinderen of volwassenen, die ze beschouwen als belangrijke voorbeelden. Jouw gedrag als volwassene in de sociale groep van de kinderen heeft dus een voorbeeldfunctie. Het is van belang dat het gedrag van de pedagogisch medewerkers een gewenst en imiteerbaar alternatief biedt (ook weer 'guided participation').

Kansarme kinderen

Niet alle kinderen groeien op in een ondersteunende opvoedingssituatie. Opvoeders zijn soms niet in staat om voor het kind een opgroeiklimaat te creëren waarin sensitiviteit, responsiviteit, affectiviteit en betrokkenheid op het kind centraal staan.

Stimulerend, sensitief en autonomie verlenend gedrag van de volwassene, een krachtig aanbod (samenhang tussen fysieke omgeving en professioneel handelen), groepsklimaat, ruimte voor initiatief en organisatie zijn dan de onderliggende (proces)factoren. Dit geldt voor alle kinderen, maar voor kansarme kinderen nog veel nadrukkelijker. Samenhangend met de achterliggende factoren (bijvoorbeeld geweld, armoede, pedagogische verwaarlozing) die tot kansarm opgroeien en ontwikkelen hebben geleid, is een specifieke inzet op welbevinden en betrokkenheid noodzakelijk om achterstand in de ontwikkeling van het kind te verminderen, op te lossen of te voorkomen.

Ontwikkelingsstoornissen en probleemgedrag

Jonge kinderen hebben veel te ontwikkelen: een gevoel van zelfwaarde, relaties met leeftijdsgenootjes, relaties met volwassenen, groeien in de genderrol, internaliseren van morele regels. Om slechts een paar gebieden te noemen. Een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van sociale competenties is dat het kind zich veilig genoeg voelt om te 'experimenteren'.

De sociale ontwikkeling van kinderen komt tot uiting in het sociale gedrag van het kind, en is zichtbaar in datgene wat het kind zegt (verbaal gedrag) en doet (nonverbaal gedrag). Kinderen kunnen daarbij opvallend gedrag laten zien, dat afwijkt van andere kinderen. Op die manier kan het kind laten zien dat het zich niet goed voelt, ten opzichte van zichzelf en/of andere kinderen of

volwassenen. Dit kan zich op verschillende manieren uiten, bijvoorbeeld in bang zijn, boosheid, zich terugtrekken, in driftbuien.

Opvallend gedrag kan – voorbij een bepaalde grens – als probleemgedrag worden aangemerkt. Dan is het de vraag: laat het kind tijdelijk probleemgedrag zien (eenmalig of iets langer durend) of is er sprake van een ontwikkelingsachterstand of zelfs ontwikkelingsstoornis? En zien we een continuüm (een ononderbroken lijn of reeks) van ernst van probleemgedrag? Probleemgedrag kan eenmalig of vaker voorkomen en kan verschillende oorzaken hebben, waarbij er een verband lijkt te zijn tussen externaliserend probleemgedrag en negatief opvoedingshandelen. Het probleemgedrag kan samenhangen met en voortkomen uit een ontwikkelingsachterstand (retardatie, waarbij de ontwikkeling vertraagd is) van het kind of een ontwikkelingsstoornis (waarbij er sprake is van een psychische of neurologische aandoening die maakt dat er sprake is van afwijkende ontwikkeling). Het verschil tussen beiden is vaak lastig te bepalen en vergt grondige diagnostiek van deskundigen.

Kinderen met probleemgedrag zijn ook gewoon kinderen, maar dan wel kinderen die extra ondersteuning nodig hebben van de pedagogisch medewerker. Pedagogisch medewerkers ervaren – net als leerkrachten in het basisonderwijs – geregeld handelingsverlegenheid bij het omgaan met kinderen met probleemgedrag. Zij signaleren wel dat er iets met het kind is, maar weten daar verder geen vorm aan te geven. Signaleringsinstrumenten die er op dit gebied zijn, worden vaak niet of niet op tijd gebruikt. Hierdoor wordt soms niet tijdig en adequaat gereageerd op het probleemgedrag dat het kind laat zien. Daardoor krijgt het kind de kans er langer mee door te gaan en wordt er meer last ervaren dan nodig is, zowel door het kind als door anderen. Ook met de communicatie met ouders wordt vaak te lang gewacht.

1.5.4 Socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden:

Bovenstaand doel bestaat uit twee onderdelen: socialisatie en de sociale functie van een kinderopvang.

“Bij verantwoorde kinderopvang hoort de overdracht van normen en waarden. Kinderen moeten worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

Bij socialisatie leren kinderen waarden en normen van de samenleving. Ook leren zij door cultuuroverdracht meer over gebruiken, tradities en gewoontes van de samenleving en de verschillende culturen die daar deel van uitmaken.”

Pagina 78, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Socialisatie

Onderstaand beschrijven we de ontwikkelingstaken voor kinderen van twee tot vier jaar. Voor de beschreven ontwikkelingstaken geldt dat deze prominent zijn in de aangegeven fase van de levensloop, dat ze belangrijk zijn voor het welbevinden van het kind en voor de verdere ontwikkeling tot (jong) volwassene.

“Vanaf de leeftijd van twee jaar ontwikkelen zich bij het kind het vermogen om te imiteren en objectpermanentie: het vermogen om zich iets voor te stellen wat er niet meer is. Ook de taalontwikkeling komt op gang. In deze periode ontwikkelen zich symbolische of representatieve vaardigheden. Het ‘alsofspel’, het probleemoplossend spel, interesse voor verhaaltjes en het aanleren van dagelijkse routines worden hierdoor mogelijk.

In de loop van het derde jaar beginnen leeftijdgenootjes een belangrijke rol te spelen en zien we een begin van samenspelen. De peuter moet in staat zijn constructief met leeftijdgenootjes om te gaan en niet voortdurend in conflict met of in afzondering van hen te zijn. Hiervoor is het beheersen van communicatieve vaardigheden vereist.

Ook ontwikkelt zich bij het kind in deze periode het vermogen zich aan te passen aan de eisen die opvoeders stellen. Eerst op grond van externe regulatie en vervolgens door middel van zelfcontrole van het kind (zindelijkheid, impulscontrole, afblijven van sommige dingen). Ten slotte is ook de identificatie met de sekserol als jongen en meisje een centraal thema in deze periode.”

Pagina 80, *pedagogisch curriculum voor het jonge kind in de kinderopvang*

Onderzoek naar socialisatie laat grote overeenstemming zien over hoe ontwikkelingsfaciliterende opvoeding eruit moet zien. Drie dingen zijn daarbij belangrijk: warmte (steunen), gedragscontrole (sturen) en autonomie-ondersteuning (stimuleren).

Leeftijdsadequate socialisatie draagt in belangrijke mate bij aan het realiseren van de pedagogische doelen.

De sociale functie van een kinderopvang

Een kinderopvanglocatie zien wij als een leergemeenschap waar kinderen leren door te spelen en leren met andere kinderen en volwassenen om te gaan. Deelname aan deze gemeenschappen heeft grote betekenis voor de sociale ontwikkeling en de identiteitsvorming van kinderen.

Om kinderen goede kansen te bieden, is het van belang om sociale vaardigheden als basis te zien voor andere ontwikkelingen; kinderen leren beter als ze in balans zijn en in de groep functioneren.

Het perspectief – het denkbeeld – heeft grote invloed op hoe er in een organisatie wordt gewerkt. Volwassenen die met de kinderen omgaan, moeten zich bewust zijn van hun eigen opvattingen van wat ‘normaal’ is en hoe ze hun normen en waarden overdragen aan de kinderen, ook in de kleinste dingen. Daarom moeten pedagogisch medewerkers met elkaar (en met ouders) blijven communiceren over het maatschappelijk beeld dat wordt uitgestraald, ook in locaties waar diversiteit ogenschijnlijk gering is.

1.6 Hoe werken wij om onze 4 pedagogische doelen uit in de praktijk?

1. Wij bieden emotionele veiligheid in een veilige en gezonde omgeving, door:

- » *de kinderen op te vangen in een vaste groep met vaste gezichten.*
- » *de kinderen vaste routines te bieden die samenhangen met het gevoel van veiligheid (afscheid nemen van ouders, vast dagritme, vast goedmorgen liedje in de kring).*
- » *niet te veel conflictueuze interacties met de kinderen te hebben als pedagogisch medewerker (we complimenteren goed gedrag en bij negatief gedrag gaan we in gesprek en sluiten we het gesprekje positief met elkaar af).*
- » *dat de pedagogisch medewerkers een sensitieve houding hebben en de signalen van de kinderen oppikken en responsief reageren.*
- » *niet alleen in één-op-één situaties een responsieve houding te laten zien aan de kinderen, ook in de grote groep is sensitiviteit van belang.*
- » *dat de pedagogisch medewerkers de gemoedstoestand en gedachten van jonge kinderen zo goed mogelijk probeert in te schatten en deze kan verwoorden en bespreken met de kinderen (ook wel aangeduid met ‘mindmindedness’).*
- » *de kinderen als zelfstandige personen te zien met eigen emoties, wensen, gedachten en intenties.*
- » *de kinderen te laten zijn wie zij zijn.*
- » *de kinderen regels en grenzen te geven waarbinnen zij mogen bewegen. Door ritme en regelmaat weten kinderen wat zij wel en niet mogen doen.*
- » *de kinderen te stimuleren mee te doen aan allerlei activiteiten, maar zij zullen hiertoe niet gedwongen worden. Wanneer een peuter dag in dag uit eenzijdig speelt (bijv. altijd puzzelen, altijd met auto’s), dan zal de pedagogisch medewerker hem/haar tot andere activiteiten stimuleren door regelmatig iets anders onder de aandacht te brengen.*

» als pedagogisch medewerkers in de ik vorm te praten: ik wil dat je op je billen gaat zitten, ik vind dat heel knap van je, ik zie dat je huilt, ik vind het niet zo aardig wat je doet. Hiermee praten we vanuit onszelf naar de kinderen en kunnen zij niet negatief reageren op een vragende manier zoals 'wil je op je billen gaan zitten?'

2. Wij bevorderen de persoonlijke competentie, door:

- » wij laten de kinderen de wereld ontdekken op allerlei gebieden, waaronder taal, rekenen en algemene executieve functies, het gaat om zintuiglijk leren, kunst, bewegen, eten en drinken.
- » wij geven de kinderen de ruimte die zij nodig hebben, soms verloopt hun ontwikkeling met vallen en opstaan, soms een sprong, en vaak met een eigen leerroute. Er is ruimte voor motorische en zintuiglijke ontwikkeling.
- » de kinderen te begeleiden en positieve aandacht te geven door een compliment te geven of aan te moedigen.
- » rekening te houden met de ontwikkelingsfase van een kind, zij krijgen de ruimte om fouten te maken.
- » spel te begeleiden (activiteiten aanbieden kinderen 2-4 jaar) maar ook kinderen vrij te laten spelen.
- » met de kinderen te praten over emoties en gevoelens. Tijdens een conflict staat de pedagogisch medewerker hier nog eens bij stil. Is het aardig wat je doet? Hoe voel jij je nu? Waar voel je dat? Dat zijn belangrijke vragen als het gaat over zelfregulatie van emoties. Dit is voor kinderen nog heel lastig zelf te doen omdat de ontwikkeling van hun hersenen dit nog niet aankan, maar wij proberen hier wel alvast een fundering voor te leggen voor de toekomst.
- » elke week met de kinderen te knutselen en dagelijks (indien het droog is) met de kinderen buiten te spelen. Dit is goed voor hun motorische ontwikkeling.
- » de taalontwikkeling te stimuleren. Een goed taalaanbod is van belang, feedback geven op wat kinderen zeggen maar ook het eerder genoemde 'modeling' is belangrijk voor een goede taalontwikkeling van de kinderen (incorrect taalgebruik herhalen in de juiste vorm).
- » de ontluikende gecijferdheid te stimuleren door in de spelsfeer aan te sluiten bij de spontane nieuwsgierigheid van jonge kinderen. Maar ook door activiteiten uit te lokken in contexten die voor kinderen betekenis hebben.
- » een rijke omgeving aan te bieden die aansluit bij de spontane nieuwsgierigheid van de kinderen.
- » te variëren van (volledig) kindgestuurd tot (volledig) volwassenengestuurde activiteiten. Het kan gaan om vrij spel van kinderen, waarbij 'teachable moments' spontaan worden aangegrepen door de pedagogische medewerkers. Maar het kan ook een door de pedagogisch medewerkers gestuurde activiteit zijn, waarbij de pedagogisch medewerkers de activiteit voorbereiden en duidelijk de leiding nemen vanaf het begin.
- » het activiteitenaanbod en de jaarplanning aan te sluiten op de diversiteit en verschillende behoeften van de kinderen. Variërend van knus knutselen tot uitbundig dansen op voksmuziek. Om dit te realiseren moet het team gedurende het jaar een breed activiteitenaanbod aanbieden op het gebied van sport en beweging, maar ook op creatief, technisch en muzikaal vlak.
- » met de kinderen dagelijks liedjes te zingen en indien het slecht weer is muziek te maken/te dansen met elkaar. Elk week staat bewegen en muziek ook op de planning wat activiteiten betreft, om hen een zo breed mogelijk scala activiteiten aan te bieden waarbinnen ze aan alle ontwikkelingsgebieden kunnen werken.
- » met de kinderen te praten over gezonde leefstijl. Bij het uitdelen van traktaties, bij festiviteiten en seizoenen waar voeding aan bod komt door bijvoorbeeld een keukentje of een restaurant als hoek, enzovoort bespreken wij een gezonde leefstijl met de kinderen. Wij eten als 10-uurtje fruit en/of groenten en de pedagogisch medewerkers doen hieraan mee om het goede voorbeeld te geven.
- » gebruik te maken van de methode Peuterplein. Hierin wordt d.m.v. een activiteitenprogramma volop aandacht besteed aan o.a. ontluikende taal en rekenen, beweging, muziek en creativiteit.

3. Wij bevorderen de sociale competentie, door:

- » interacties tussen kinderen regelmatig te begeleiden. Uiteraard bij het oplossen van conflicten maar ook op andere momenten. Interacties onderling zijn niet altijd positief, waarbij de pedagogisch medewerker dus ondersteuning zou kunnen bieden.
- » als pedagogisch medewerkers een goede sfeer en een gevoel van saamhorigheid te creëren op de groep.
- » als pedagogisch medewerkers de kinderen te steunen bij het proces waarbij individuen leren samen met anderen handelingen uit te voeren (sociale ontwikkeling).
- » oudere kinderen te vragen om iets voor te doen of aan andere kinderen uit te leggen, zij kunnen zo een voorbeeld zijn voor de wat jongere kinderen die zich dan kunnen optrekken aan de wat oudere kinderen.
- » als pedagogisch medewerker educatieve sociale momenten te organiseren (luisteren naar voorlezen, samen fruit eten, peuterplein activiteit doen) waardoor de kinderen hun sociale handelingsmogelijkheden uitgebreid worden.
- » De groepsruimte zo in te richten dat er voldoende sociale vaardigheden geoefend zouden kunnen worden door de kinderen. Er is enerzijds genoeg speelgoed en anderzijds zorgen we er ook voor dat ze dingen delen en/of op de beurt wachten op bijvoorbeeld een step tijdens het buiten spelen. Dit bevordert de sociale competentie.
- » samenwerken en samen delen te stimuleren onder de kinderen. Naar elkaar luisteren en elkaar helpen zijn ook onderwerp van gesprek met elkaar.
- » als pedagogisch medewerker te ondersteunen bij het oplossen van conflicten. Als er conflicten ontstaan die via agressie en fysiek overwicht beslecht worden, grijpen de pedagogisch medewerkers in. De kinderen zien op dat moment geen mogelijkheid het op een andere manier te doen. Het doel van het ingrijpen is kinderen alternatieven bieden, waarmee hun sociaal interactieprobleem beter kan worden opgelost.
- » als pedagogisch medewerker stimulerend, sensitief en autonomie verlenend gedrag te laten zien aan de kinderen. Daarnaast zorgen voor een krachtig aanbod (samenhang tussen fysieke omgeving en professioneel handelen), een goed groepsklimaat en ruimte voor eigen initiatieven van de kinderen. Vooral voor kansarme kinderen is het van belang dat de pedagogisch medewerkers sensitief en responsief zijn.
- » een veilige haven te creëren waar kinderen mogen experimenteren en fouten mogen maken op het gebied van sociale ontwikkeling.
- » na te gaan of bepaald probleemgedrag wat kinderen laten zien eenmalig is of langer durend is. Plus wat de ernst is van het gedrag. Hierdoor bewaken we onze grenzen en gaan we op tijd in gesprek met het kind en de ouders.
- » kinderen die bijvoorbeeld een ontwikkelingsachterstand of een ontwikkelingsstoornis hebben (of dat wordt vermoed) extra aandacht te geven en in overleg met ouders vervolgstappen te bepalen (inclusief afspraken maken over externe hulp inschakelen).

4. Wij dragen bij aan socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden, door:

- » bespreekbaar te maken wat wel en niet netjes is om te doen. Dit bespreken we tijdens kringgesprekken bijvoorbeeld maar ook tijdens één-op-één contact als we conflicten oplossen of met de kinderen naar de wc gaan.
- » de kinderen door middel van spel met elkaar en pedagogisch medewerkers in contact te komen en op die manier normen en waarden aan te leren.
- » kinderen zelf problemen en/of conflicten op te laten lossen, pas te helpen als ze er samen niet uitkomen of er agressie gebruikt wordt.
- » zelf het goede voorbeeld te geven als pedagogisch medewerker.
- » onszelf allen te houden aan regels als hand voor je mond als je hoest, sorry – dank je wel – asjeblijft te kunnen zeggen, en dergelijke.
- » met pictogrammen te werken op de groep, daardoor maken we deze afspraken zichtbaar: ‘niet

rennen', 'niet botsen', 'niet met de handjes aanraken maar kijken met de ogen' en 'je mag er met je handjes aankomen'.

» niet te praten met een volle mond, of als een ander aan het praten is. We laten elkaar uitpraten, dus ook de pedagogisch medewerkers de kinderen. Als het niet gelegen komt wordt dat aan de kinderen gezegd door bijvoorbeeld te antwoorden met 'o echt waar? Maar we gaan nu even verder met zingen...' Daarmee laten we zien dat we de peuter hebben gehoord maar verder gaan met waar we mee bezig zijn.

» als pedagogisch medewerker actief contact te zoeken met stille kinderen en ook door te vragen of een andere kind misschien een boekje wil voorlezen voor de nieuwe of stille kind. Daarmee benadrukken we dat we allen welkom zijn en in een groep spelen met elkaar. We zorgen voor elkaar. » omgaan met verschillen de normaalste zaak van de wereld te vinden. Er wordt steeds een balans gezocht tussen de eigenheid van het kinderdagverblijf en de verschillende culturele achtergronden en opvoedingsstijlen thuis. Dit kan kinderen helpen in de ontwikkeling van hun eigen identiteit binnen een groep met verschillende individuen.

1.6 Dagelijkse Werkwijze Kinderdagverblijf Casa:

Binnen Kinderdagverblijf Casa werken wij dagelijks vanuit de gedachte rust regelmaat en reinheid. Wij komen tegemoet aan de behoefte van ieder individueel kind van 0 tot 4 jaar. Onze dag biedt opvang aan maximaal 12 kinderen.

BKR

Onze beroepskrachtkindratio is als volgt:

2 beroepskracht op 12 kinderen tussen 0-4 jaar. Bij 2 kinderen onder 1 jaar zullen we maximaal 10 kinderen opvangen. Indien wij afwijken van deze bkr zullen wij een extra beroepskracht inzetten, die gecertificeerd is om te werken met kinderen en in het bezit is van een geldige VOG en gekoppeld is aan onze organisatie. In het geval van een calamiteit werken wij volgens de Achterwachtregeling, deze staat beschreven verderop in dit document en is opgenomen in ons veiligheid en gezondheidsplan. Deze regeling stelt dat er te allen tijde een volwassen medewerker binnen 5 minuten aanwezig zal zijn op de vestiging in het geval van een calamiteit of afwijking van het bkr.

Behoeftes van het individuele kind

Wij hebben er bewust voor gekozen om maximaal 2 kindplaatsen per dag beschikbaar te stellen voor een kind onder een jaar. Dit ten behoeve van de lichamelijke en emotionele behoeftes van ieder kind. Deze wensen wij te alle tijden centraal te stellen en de verdeling in emotionele aandacht evenredig aan de kinderen te bieden. De behoeftes van een baby zijn anders dan de behoeftes van een dreumes of peuter. Het opvang bieden aan kinderen van verschillende leeftijden legt bij ons de verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor het bieden van Emotionele Veiligheid in een veilige en gezonde omgeving, het bevorderen van de persoonlijke competentie, het bevorderen van de sociale competentie, het bijdrage aan de socialisatie door overdracht van algemeen aanvaarde normen en waarden. Wij werken met een dagritme die tegemoet komt aan de verschillende behoeftes:

Start van de dag

Wij starten de dag tussen 08.00-09.00. Binnen dit uur bieden we de ouders de gelegenheid om hun kind(eren) te brengen. Wij sturen erop aan dat dit op een zo rustig mogelijke wijze verloopt, door de aandacht van de pedagogisch medewerker voornamelijk te laten uitgaan naar de kinderen. Indien er urgente punten zijn om als ouder over te dragen aan de pedagogisch medewerker, dan is hier uiteraard ruimte voor, maar beperkt zich tot het urgente, zoals veranderingen in het ritme van een kind of bijzondere gebeurtenissen. Ouders worden aangeboden om hun overdracht schriftelijk te communiceren via een overdracht schrift. Deze worden dagelijks door de pedagogisch medewerkers

gelezen, wanneer de kinderen een rustmoment genieten tussen 13.00-15.00. De pedagogisch medewerker zal dan ook een overdracht schrijven aan de ouders. Deze is er met name op gericht het welzijn van een kind centraal te stellen en de activiteiten te beschrijven die zijn uitgevoerd. Zo bieden we de ouders een overdracht die er enerzijds op is gericht de basisbehoeftes van een kind te beschrijven en anderzijds de beleving van het kind in de tijd dat hij/zij opvang geniet te verwoorden. Het moment waarop kinderen afscheid nemen van hun vader en moeder verloopt bij ieder kind anders, de een heeft de behoefte om samen met de pedagogisch medewerker te zwaaien bij het raam en de ander kruipt liever even op schoot met een boekje om voorgelezen te worden. Een kind kan verschillende emoties ervaren bij dit moment. Iedere uiting mag er zijn en zal op een respectvolle wijze ten aanzien van het kind worden ontvangen. Indien een kind hinder ondervindt aan de wijze waarop een afscheidsmoment plaatsvindt zal deze in overleg met ouders worden veranderd. Hierin verwachten wij van ouders een gelijke inzet met die van de pedagogisch medewerker. Wij zien het als zeer belangrijk dat een kind een dag bij ons goed start, dit is van invloed op het welbevinden van een kind zijn/haar dag.

Ochtend

Tussen 09.00-09.30 vloeit het spel van een kind vaak door vanuit het brengmoment. De pedagogisch medewerker maakt deel uit van het spel van de kinderen en begeleid hen daar waar nodig. Vaak stroomt er vanuit het spel wat kinderen zelf hebben ondernomen de mogelijkheid om een activiteit aan te bieden. Deze kan gerelateerd zijn aan 1 van de thema's van peuterplein, maar kan ook gericht zijn op de seizoenen. De geboden activiteit spreekt 1 of meer van de ontwikkelgebieden aan, welke uitgebreider staan beschreven bij het onderwerp Peuterplein.

Tussen 09.30-09.45 genieten kinderen en stukje fruit of groente. De kinderen onder een jaar, die nog geen stukjes kunnen eten maar wel fruit/groente mogen, worden een gepureerde vorm aangeboden. Het eten dat wij bieden sluit aan bij de leeftijd en behoefte van het kind en is tevens afgestemd met de ouders. Wanneer kinderen bepaald voedsel nog nooit hebben gegeten op het kinderdagverblijf en hier geen toestemming voor is gegeven door de ouder, zullen wij dit voedsel niet aanbieden aan het kind. Voor en na ieder eetmoment reinigen wij de handen van de kinderen. De kinderen die kunnen lopen mogen dit onder begeleiding van de pedagogisch medewerker zelf doen bij het daarvoor bestemde verlaagde wasbakje. Bij de andere kinderen worden de handen gereinigd met een washandje. Per wasbeurt gebruiken wij schone washandjes. Tevens wassen de kinderen die gebruik maken van het toilet na ieder toilet bezoek hun handen.

Tussen 09.45-10.00 bieden wij kinderen, die er behoefte aan hebben, de gelegenheid om te genieten van een ochtendslaapje. Bij het bieden van een slaapgelegenheid nemen wij te alle tijden het protocol veilig slapen in acht. Deze staat beschreven onder aan dit beleidsplan en staat tevens beschreven in het veiligheids- en gezondheidsplan. De kinderen die een luier dragen zullen met aandacht worden verschoond. De kinderen die zindelijk zijn of nieuwsgierig zijn naar het toilet worden hierin begeleidt om hun behoefte te kunnen doen.

Tussen 10.00-11.00 is er alle ruimte om de kinderen een activiteit aan te bieden, welke wellicht is ontstaan al eerder op de ochtend en mogelijk verder uit kan worden gebouwd. Het bieden van een activiteit aan kinderen kan verschillende houdingen van een pedagogisch medewerker vragen. Het kan vragen om een leiding nemende houding, een begeleidende houding of een observerende houding. Een rijke activiteit biedt kinderen de mogelijkheid om te kunnen kijken/luisteren naar hetgeen we bieden, samen te ontdekken wat we gaan doen en zelf te ondernemen naar het kind zijn eigen gedachten en vermogens. Graag bieden we de kinderen deze ruimte. Tevens stelt het de pedagogisch medewerker in de gelegenheid om tegemoet te komen aan ieders behoefte en beurtverdeling toe te passen. Het bieden van dergelijke activiteiten vormt ook een mooie basis om sociale attentie toe te passen, bij kinderen onderling. Wij streven ernaar zo vaak mogelijk met de kinderen naar buiten te gaan. Onze speelplaats leent zich ervoor om activiteiten ook buiten te bieden. Wanneer er geen kinderen genieten van een ochtendslaapje is de kans groot dat de pedagogisch medewerker met de kinderen op stap gaat met de daarvoor geschikt bevonden bolderkar. Deze is voorzien van tuigjes welke om de 3 maanden worden gecheckt. Wij gebruiken de bolderkar volgens

de richtlijnen beschreven in het protocol veilig gebruik bolderkar. De t ondernemen uitjes zijn: een bezoekje aan de speeltuin gelegen aan een zijstraat van de Huizerweg, 3 minuten lopen van de vestiging, een bezoekje aan de treinen (spoorovergang julianaplein) 20 minuten van de vestiging, een bezoekje aan ecoplaza winkel gevestigd aan de Huizerweg. Er zal in september 2019 een document worden opgesteld om veilige routes inzichtelijk te maken. Deze actie is opgenomen in het veiligheid en gezondheidsplan.

Tussen 11.15-11.30 ontwakten de meeste kinderen uit hun ochtendslaapje. Wij begeleiden kinderen warm en zorgzaam uit hun slaapgelegenheid waarna de kinderen met aandacht worden verschoond en aangekleed. Onder aandacht verstaan wij het volgen van de bewegingen van een kind en hierin meegaan, speciale aandacht gaat uit naar het hoofd van een kind, welke ondersteund dient te worden bij het neerleggen van een kind op de commode. De pedagogisch medewerker verwoordt de te verrichten handelingen, zoals 'we gaan je broekje uittrekken, romper open' etc. Het is een intiem moment met een kind en dient ook zo te worden gewaarborgd.

Tussen 11.30-12.00 bereiden de pedagogisch medewerker en de kinderen de broodmaaltijd voor. De kinderen mogen niet zelf in de keuken komen, maar worden bordjes en bekertjes overhandigt, waardoor ze in de gelegenheid gesteld worden om zelf de tafel te dekken. Door de kinderen te betrekken bij dit moment bevorderen we de zelfredzaamheid van een kind en bieden tevens de mogelijkheid van groei in het zelfvertrouwen en het positief stellen van het zelfbeeld. Wij benaderen kinderen te alle tijden positief in hun handelen, ook wanneer het gedrag van een kind afwijkt van het gewenste gedrag. In dit geval zal de pedagogisch medewerker het gewenste gedrag benoemen en benadrukken zonder het ongewenste gedrag onder de aandacht te stellen. Door deze werkwijze te hanteren kunnen we in de meeste gevallen zorg dragen voor het behoud van een positief zelfbeeld van een kind, welke aan geen afbreuk leidt door het voorkomen van persoonlijke afwijzing of afkeuring. Het woord 'nee' of 'niet' zal enkel weloverwogen worden genoemd, daar deze woorden over het algemeen van negatieve aard zijn in een te zenden boodschap. De pedagogisch medewerker verwoordt zo veel mogelijk hetgeen dat we graag zien, voorbeeld; Een kindje gaat op een stoel staan. De pedagogisch medewerker ziet graag dat hij van de stoel af gaat of hier met zijn/haar billen op plaats neemt. Nu kan er als volgt een boodschap worden gezonden aan een kind: 'Je mag niet staan op een stoel', deze boodschap valt dan nog te verrijken met de aanvulling 'anders ben ik bang dat je valt en dan doe je je pijn'. Wij kiezen ervoor de boodschap als volgt te zenden: 'Ga maar zitten op de stoel dan kun je .....'. De laatste boodschap laat het kind in zijn waarde en wordt niet negatief benaderd over iets dat hij/zij heeft ondernomen.

Alvorens de kinderen genieten van de broodmaaltijd wordt er o.a. het liedje 'smakelijk eten, smakelijk drinken' gezongen.

Tussen 12.00-12.30 bereiden de pedagogisch medewerker en de kinderen zich voor op het middagslaapje van de kinderen die hier behoefte aan hebben. De kinderen die in de ochtend hebben geslapen krijgen gericht speelgoed aangeboden. De kinderen mogen op een kleedje zelf proberen hun kleding uit te trekken. Deze situatie is zeer geschikt voor het toepassen van sociale attentie. Wanneer een kindje het moeilijkheden ondervindt aan het uittrekken van een kledingstuk kan een ander kindje wellicht helpen. Dit draagt bij aan een gezonde sociale cohesie binnen de groep. Ieder kind heeft een eigen mandje waar ze hun kleding in mogen leggen. De kinderen die verschoond moeten worden komen 1 voor 1 naar de commode waarna zij met aandacht worden verschoond. Voor het slapen gaan leest de pedagogisch medewerker een boekje voor en zingen ze samen een liedje.

Slapen

De kinderen die gaan slapen worden gezamenlijk begeleidt naar 1 van de twee slaapgelegenheden. Deze bestaan uit twee stapelbedjes, beide voorzien van een dakje. De jongste kinderen slapen in de bovenste bedjes. Hiervoor is gekozen omdat het de pedagogisch medewerker goed in de gelegenheid stelt om een kind met de gewenste ondersteuning, hand onder het hoofdje en arm onder het lijfje, neer te leggen. Wij werken volgens het protocol veilig slapen. Deze is inzichtelijk gemaakt aan het einde van dit document en terug te vinden in het veiligheid en gezondheidsplan.

Rust moment

Tussen 12.30-15.00 bieden we de kinderen die wakker zijn een gerichte activiteit aan. Het is mogelijk de activiteit welke de andere kinderen hebben genoten in de ochtend. Het is van belang dat de pedagogisch medewerker geen kopie aanbiedt van deze activiteit, daar dit de betrokkenheid van kinderen niet ten goede komt. De pedagogisch medewerker sluit aan bij het spel van de kinderen en kijkt van daaruit naar de mogelijkheden van het bieden van een activiteit. We streven er wel naar het ontwikkeldoel aan te tikken.

Naast het bieden van een activiteit en deelnemen aan het spel van de kinderen zal de pedagogisch medewerker ook zorg dragen voor het behoudt van een stukje hygiene, daaronder te verstaan schoonmaakhandelingen. Deze bestaan uit het reinigen van de tafels en stoelen en vloer. Tevens worden de bordjes en bekertjes gewassen. Wanneer de kinderen het willen zullen ze betrokken worden bij het afwassen door het aanbieden van een teiltje en wat water, borsteltje en daarvoor geschikt bevonden schoonmaakmiddel. Het laatste is een natuurlijk product en in geen gevallen schadelijk voor kinderen. Hetzelfde geldt voor de schoonmaakmiddelen die door de pedagogisch medewerker wordt gebruikt in bijzijn van de kinderen.

De kinderen worden rond 14.00 wat te drinken aangeboden en fruit/groente/cracker/soepstengel. De pedagogisch medewerker bereidt kinderen voor op wat komen gaat en benadrukt dit op verbale wijze door bijvoorbeeld de boodschap te zenden "we gaan opruimen, dan gaan we erna aan tafel om wat te drinken en te eten". Door het zenden van dergelijke voorbereidende boodschappen weten kinderen waar ze aan toe zijn, wat een gevoel van veiligheid bevordert.

Na het nuttigen van bovenstaande worden de kinderen voorbereid op hun mogelijke tweede slaapje. Dit gebeurt op dezelfde wijze als in de ochtend.

Middag

Tussen 14.30-15.00 ontwakten de kinderen uit hun middag slaapje. De pedagogisch medewerker begeleidt de kinderen op warme en aandachtige wijze uit hun slaapgelegenheid. De kinderen met een luier worden verschoond zoals eerder beschreven. De kinderen krijgen de gelegenheid zichzelf aan te kleden, daar waar hulp nodig is biedt de pedagogisch medewerker dit.

Wanneer de kinderen zijn aangekleed worden ze wat te drinken aangeboden en een middag snack. Van hieruit worden de kinderen uitgenodigd door een voorbereide speelruimte zowel binnen als buiten om te gaan spelen. De pedagogisch medewerker sluit aan bij het spel van de kinderen en biedt mogelijk een activiteit aan.

Tussen 16.00-16.30 ontwakten de meest kinderen van hun tweede slaapje en worden begeleidt zoals dit gebeurt op de andere ontwaakmomenten. Van hieruit zullen ook deze kinderen uitgenodigd worden tot spel over te gaan en/of deel te nemen aan een activiteit.

Een voorbereide ruimte

De pedagogisch medewerker draagt zorg aan en voorbereide ruimte waarin kinderen tot spel kunnen komen. De groepsruimte wordt op verschillende momenten op de dag voorbereid. Voor het openen van de deur in de ochtend zorgt de pedagogisch medewerker ervoor dat er op verschillende plekken in de groepsruimte spelgoed speelklaar staat aangeboden. Onder speelklaar verstaan we uit de verpakking, uit de bak, zo neer gezet dat het een kind aantrekkelijk wordt gemaakt om aan de slag te gaan met het geboden speelmateriaal. Dit kan inhouden dat er bijvoorbeeld op een kleedje duplo is neergezet waar alvast een torentje bij is gebouwd. Voor het moment dat er fruit wordt gegeten in de ochtend kijkt de pedagogisch medewerker naar de groepsruimte en zal indien nodig voorbereidingen treffen op het spel dat na het eetmoment kan ontstaan. Dit zal de pedagogisch medewerker herhalen voor het nuttigen van de broodmaaltijd, voor het nuttigen van de eventueel eerste middagsnack en om 16.30.

Einde van de dag

Tussen 16.30-18.00 komen de ouders de kinderen geleidelijk ophalen. Het is van belang dat de kinderen zo min mogelijk hinder ondervinden aan het ophaalmoment. Wanneer een kindje wordt opgehaald kan dit ervoor zorgen dat andere kinderen hierdoor uit hun spel raken en een wachtende houding gaan aannemen totdat hun eigen vader/moeder/verzorger komt. Wij vragen ouders hier rekening mee te houden en op een rustig wijze het kinderdagverblijf te betreden en op dezelfde wijze deze weer te verlaten. Wij raden ouders aan net als bij het brengen even aan te sluiten bij het spel van je kind om hier vervolgens op een gepaste ontspannen wijze een helder en duidelijk te communiceren einde aan te breiden. Deze gewenste wijze communiceren wij bij o.a. de kennismaking, algemene informatie en jaarlijks worden ouders door middel van een nieuwsbrief hieraan herinnerd. Wanneer gewenst vaker, het is ook een mooi onderwerp om 1 x in de 3 jaar aan te bieden in een ouderavond.

De pedagogisch medewerker zal haar aandacht zoveel mogelijk laten uitgaan naar de kinderen die nog niet zijn opgehaald. Tevens voorziet zij van een nodige overdracht aan ouders.

Aandacht voor een baby

Per dag bieden wij 2 kindplaatsen voor een kind onder de 1 jaar. Wanneer wij een baby opvangen zullen wij ons beperken tot het opvangen van 10 kinderen per dag. Zoals al eerder beschreven in het pedagogisch beleidsplan kiezen wij hier bewust voor. Iedere leeftijd heeft zijn eigen behoeftes. Kinderen tot aan 1 jaar zijn beperkt in het kenbaar maken van hun behoeftes en dienen dus met alle zorgvuldigheid en zorgzaamheid te worden opgevangen. Het volgen van het ritme van een baby is uiterst belangrijk en is niet altijd volgens bovenstaande ritme, welke voornamelijk van toepassing is op kinderen vanaf 1 jaar. Daarom vinden wij het belangrijk om nog een specifiek stukje te wijden aan onze werkwijze met baby's. Zoals geschreven volgen wij het ritme van een baby als individu. Wanneer wij zien dat een baby moe is, zal het op zorgvuldige en aandachtige wijze naar bedje toe worden gebracht. Wanneer wij zien dat een baby honger heeft zullen wij hem/haar op zorgzame en geborgen wijze voeden. Wanneer wij zien dat een baby/kind verdrietig is zullen wij het kind troosten door op hem of haar op liefdevolle wijze te benaderen en gerust te stellen. Het ritme van een baby vlechten wij op een bewuste en behartigende wijze door het ritme van de andere kinderen. De reinheid van een baby waarborgen wij op verschillende manieren waaronder door iedere baby een eigen fles te schenken en te werken volgens het protocol veilig gebruik fop en flesspenen. Tevens volgen wij de hygiëne richtlijnen bij o.a. het bereiden van voedingen en verschoonmomenten. Om de pedagogisch medewerkers nog sterker te maken in hun werkwijze met baby's, zullen zij begin 2020 een training volgen die hier volledig op is gericht en voldoet aan de IKK.

Hoofdstuk 2:

Stichting Kinderopvang Stampertjes is veilig, gezond, professioneel en gezellig

2.1 Een veilige omgeving

Veiligheid binnen het kinderdagverblijf kent vele facetten. Ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat hun kind niets kan overkomen en dat er snel professionele hulp is als er iets gebeurt. Het gebouw moet een gezonde, schone en veilige plek zijn.

Ruimte

De ruimte die het kinderdagverblijf gebruikt is voor een klein gedeelte aangesloten aan een woonhuis. De eigenaar is tevens de huurbaas van het kinderdagverblijf. De huurbaas is een bekende en vormt indien nodig ook een achterwacht.. De ruimte is goedgekeurd door brandweer. Het meubilair is afgestemd op kinderen en voldoet aan de veiligheidseisen. Er wordt regelmatig onderhoud gepleegd aan inventaris en buitenspelmateriaal. De speeltoestellen worden zowel binnen als buiten jaarlijks gecontroleerd door SpeelTopVeilig.

EHBO en BHV

In het beleid veiligheid en gezondheid is een overzicht gemaakt van welke pedagogisch medewerkers wanneer een kinder-EHBO diploma heeft behaald. Er moet te allen tijde een volwassene aanwezig zijn op de groep met een geldig kinder-EHBO certificaat. De cursus wordt jaarlijks herhaald.

Daarnaast heeft de leidinggevende van stichting Kinderopvang Stampertjes een BHV diploma gehaald. De BHV cursus wordt ook jaarlijks herhaald. De locatiehouder is ook in het bezit van een BHV diploma. Veiligheid voor alles!

Preventie

Er zijn brandblusmiddelen in het gebouw aanwezig, die jaarlijks gecontroleerd worden. Op het kinderdagverblijf staan schoonmaakmiddelen buiten het bereik van de kinderen en er zijn geen gevaarlijke stoffen aanwezig.

Toezicht

Iedere ochtend worden de kinderen ontvangen door 2 pedagogisch medewerker, die mogelijk ondersteund wordt door een stagiaire of vrijwilliger. De pedagogisch medewerkers behouden het toezicht van 08.00-18.00. De groepsruimte is overzichtelijk en zo ingericht dat de risico's op ernstig letsel beperkt is. Dit wordt gedurende een jaar actief nagestreefd en geëvalueerd in het veiligheid en gezondheidsplan.

Groepsgrootte/BKR

De maximale groepsgrootte per dag is 12 kinderen. Wij houden ons aan de juiste verdeling qua leeftijden van de kinderen, welke is voorgeschreven door de overheid. We zijn vijf dagen in de week geopend van 08.00-18.00. Totaal zijn er tussen de 50 en 60 kindplaatsen per week. Kinderen kunnen vanaf 1 dag afnemen.

Onze beroepskrachtkindratio is als volgt:

2 beroepskrachten op 12 kinderen tussen 0-4 jaar of 2 beroepskracht op 10 kinderen waarvan 2 kinderen onder een jaar. Indien wij afwijken van deze bkr zullen wij een extra beroepskracht inzetten, die gecertificeerd is om te werken met kinderen en in het bezit is van een geldige VOG en gekoppeld is aan onze organisatie. In het geval van een calamiteit werken wij volgens de Achterwachtregeling,

deze staat beschreven verderop in dit document en is opgenomen in ons veiligheid en gezondheidsplan. Deze regeling stelt dat er te allen tijde een volwassen medewerker binnen 5 minuten aanwezig zal zijn op de vestiging in het geval van een calamiteit of afwijking van het bkr. Tevens dragen wij zorg voor de waarborging van de BKR door de indeling van andere personeelsleden, vrijwilligers en aanwezigheid van ouders. Voor een duidelijk overzicht hiervan kan er worden gekeken naar de tabel, weergegeven onder het kopje 3 uursregeling.

3 uursregeling

Kinderopvang organisaties die minimaal 10 uur open zijn mogen gebruik maken van de 3 uursregeling. Deze regeling houdt in dat de opvang 3 uur op een dag mag afwijken van de bkr. Een opvangorganisatie dient dit wel in kaart te brengen en helder te stellen op welke momenten er op een dag kan worden afgeweken van de bkr. Wij hebben dit als volgt geregeld:

Dagen, tijden	Aantal kinderen	Aantal beroepskrachtenaanwezig
Maandag 08.00-18.00	Max. 12 met 2 kinderen van 0 op de groep max. 10	2 pedagogisch medewerkers,
Dinsdag 08.00-18.00	Max. 12 met 2 kinderen van 0 op de groep max. 10	2 pedagogisch medewerkers,
Woensdag 08.00-18.00	Max. 12 met 2 kinderen van 0 op de groep max. 10	2 pedagogisch medewerkers
Donderdag 08.00-18.00	Max. 12 met 2 kinderen van 0 op de groep max. 10	2 pedagogisch medewerkers
Vrijdag 08.00-18.00	Max. 12 met 2 kinderen van 0 op de groep max. 10	2 pedagogisch medewerkers

In principe wijken wij gedurende de openingstijden van het kinderdagverblijf tussen 08.00-1800 niet af. Mocht er zich een situatie voordoen waardoor wij hier wel vanaf wijken door bijvoorbeeld een onvoorziene calamiteit dan zal er een extra beroepskracht worden ingezet. Deze beroepskracht zal niet gepland staan, daar wij in beginsel niet zullen afwijken van de bkr, maar indien dit toch gebeurt zullen wij indien nodig gebruik maken van de achterwachtregeling, welke hieronder staat omschreven. Vanuit de verplichting om in alle gevallen een volwassen persoon aanwezig te laten zijn naast de verplichte beroepskrachten, indien er zich een situatie voordoet dat er onverwachts niet voldaan kan worden aan de bkr hebben wij in onderstaand schema overzichtelijk gemaakt hoe wij dit op dagelijkse basis waarborgen.

Dagen	Tijden	Personen aanwezig
Maandag	08.00-09.00	Ouders
	09.00-17.00	Vrijwilliger
	13.00-16.00	Leidinggevende
	17.00-18.00	Ouders
Dinsdag	08.00-09.00	Ouders
	09.00-17.00	Vrijwilliger
	13.00-16.00	Leidinggevende
	17.00-18.00	Ouders
Woensdag	08.00-09.00	Ouders
	09.00-17.00	Vrijwilliger/stagaire
	13.00-16.00	Leidinggevende
	17.00-18.00	Ouders
Donderdag	08.00-09.00	Ouders
	09.00-17.00	Vrijwilliger/stagaire
	13.00-16.00	Leidinggevende

	17.00-18.00	Ouders
Vrijdag	08.00-09.00	Ouders
	09.00-17.00	Vrijwilliger/stagaire
	13.00-16.00	Leidinggevende
	17.00-18.00	Ouders

Achterwacht

In het geval van calamiteiten of onvoorziene situaties die vragen om een extra aanwezige beroepskracht of volwassene hebben we de achterwachtregeling in het leven geroepen. Deze personen zijn niet meer dan 15 minuten verwijderd van de vestiging gedurende openingstijden en zijn telefonisch bereikbaar. Het is van essentieel belang dat een aangewezen achterwacht zich hier gedurende het betreffende tijdvak bewust van is en naar handelt. Voor kinderdagverblijf Casa hebben we drie achterwachten:

Wil Overman: woonachtig 5 minuten van de vestiging (godelindedwarsstraat Bussum) en 5 dagen per week beschikbaar

Lia Overman: woonachtig 5 minuten van de vestiging (godelindedwarsstraat Bussum)

Anne Achterberg: woonachtig 5 minuten afstand van de vestiging (johan I kemperstraat Bussum)
werkachtig 5 minuten afstand van de vestiging (godelindedwarsstraat 34 Bussum Hoofdkantoor SKS)
of aanwezig op het kinderdagverblijf tussen 13.00-16.00.

Vierogenprincipe

De rijksoverheid heeft het vierogen- principe vanaf 1 juli 2013 verplicht gesteld voor alle kinderdagverblijven. Dit principe betekent dat er altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren. Dit betekent niet dat er altijd twee pedagogisch medewerkers aanwezig moeten zijn. Voor kleinschalige kinderdagverblijven is er een uitzondering gemaakt. Zij kunnen langs andere wegen invulling geven aan het vierogenprincipe. Dit is bij ons niet van toepassing.

Hoe passen wij dit toe in ons kleinschalige kinderdagverblijf? In de Casa staat de pedagogisch medewerker in principe nooit alleen op de groep, zie onderstaande personeelsrooster. De leidinggevende van SKS is dagelijks aanwezig van 13.00-15.00. 1 x in de week komt er ook een vrijwilliger om aan de kinderen voor te lezen. Tevens zullen twee van de drie bestuursleden Kim Bos en Wil Overman elke week twee keer langs komen op een onaangekondigd tijdstip.

Verder zorgt de dagelijkse overdracht en persoonlijke contacten met de ouders er voor dat veranderingen in gedrag direct worden opgemerkt. De groepsruimte is rondom voorzien van grote ramen en het speelplaatsje wordt vrijgehouden van bomen en struiken, zodat er altijd van buiten naar binnen gekeken kan worden. De Casa ligt in een kleine straat met veel sociale controle. Wij streven er te alle tijden naar om dagelijks vier ogen aanwezig te laten zijn op de vestiging.

Tijdens breng en haaltijden lopen er ouders af en aan wat maakt dat er tussen 08.00-09.00 en 16.30-18.00 het vierogenprincipe is gedekt. Dit geldt ook voor de middag van 13.00-16.30, waarin de leidinggevende aanwezig is. Kennismakingsgesprekken of ouders die graag even komen kijken vindt plaats tussen 09.00-10.00, wat maakt dat er dan ook meer ogen aanwezig zijn. Met alle genomen maatregelen zien wij dat het vierogenprincipe voor het kinderdagverblijf werkbaar en voldoende is.

Vaste gezichten

Bij kinderdagverblijf Casa werken wij voor het grootste deel met vaste gezichten.

Er zijn drie vaste pedagogisch medewerkers werkzaam. Beide vormen zij de vaste gezichten voor de kinderen. Bij ziekte van 1 van de twee pedagogisch medewerkers zal worden gevraagd aan de directe collega om in te springen en de uren dat haar collega ziek is te werken. In het geval dat deze echt niet kan zal de leidinggevende invallen. Deze vormt naast de pedagogisch medewerkers het meest vertrouwde gezicht. Door op deze manier te werken waarborgen wij het veiligheidsgevoel bij de kinderen en zijn wij in staat kwalitatief goede kinderopvang te bieden. Zie onderstaande personeelsrooster:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
08.00-18.00 Renee	08.00-18.00 Renee	08.00-18.00 Judith	08.00-18.00 Judith	08.00-18.00 Renee
08.00-13.00 Judith	08.00-18.00 Samira	08.00-18.00 stagiaire	08.00-18.00 Samira	08.00-18.00 Samira
13.00-18.00 Samira				

Bovenstaande voldoet aan het 2 gezichten criteria. Op woensdag zijn er qua kind aantallen nog geen 2 pedagogisch medewerkers nodig.

(Seksueel) grensoverschrijdend gedrag

SKS heeft een protocol (seksueel) grensoverschrijdend gedrag. Het protocol is bij de bijlagen te vinden. Wij doen als organisatie onze uiterste best om dit soort gedrag zo veel mogelijk buiten de deur te houden. In het protocol valt hier meer over te lezen. Tevens is er een informatiedocument voor ouders over dit onderwerp. Die zijn te vinden bij de informatie/welkomstborden op de vestigingen voor ouders bij de ingang en op onze website. Tevens hebben wij een protocol/stappenplan grensoverschrijdend agressief gedrag welke wij volgen bij incidenten waarin ouders, medewerkers of andere bevoegde aanwezige fysiek en verbaal agressief gedrag vertonen.

Omgang met elkaar

Binnen onze organisatie vinden wij het erg belangrijk dat de kinderen, ouders en medewerkers in een veilige omgeving kunnen verblijven. Niet alleen fysiek maar ook emotioneel veilig. In het protocol (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en in het document huisregels wordt er aandacht besteed aan omgang met elkaar. Hoe ga je om met elkaar? Wat is wel en niet acceptabel? Bij incidenten wordt er een collega bij gehaald en indien van toepassing wordt het binnen het team- of werkoverleg met elkaar besproken.

2.2 Een gezonde omgeving

Een aantal richtlijnen wordt gehanteerd voor een zo gezond mogelijke omgeving, zie hieronder een aantal punten, voor meer informatie zie ons algemeen pedagogisch beleid;

Ongevallen en noodsituaties

De PMers zijn in het bezit van kinder-EHBO diploma's en een BHV diploma (zoals in het vorige hoofdstuk beschreven). In geval van nood wordt een arts geraadpleegd. Als er iets met een kind of de vestiging gebeurt, nemen de pedagogisch medewerkers direct contact op met de ouders. Veiligheid voor alles, dus het in veiligheid brengen van onszelf en de kinderen staat voorop tijdens een ongeval of in een noodsituatie.

Elk jaar wordt er een ontruimingsoefening gehouden, onder leiding van een brandweerman van veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.

Zieke kinderen

Bij ziektes als verkoudheid en waterpokken mogen kinderen naar het kinderdagverblijf komen. Beoordeling hiervan gaat in overleg tussen ouders en PMers. Wordt een kind gedurende het verblijf op het kinderdagverblijf niet lekker, dan kan het eventueel op kussens gaan rusten. Wordt het kind zieker, dan belt de pedagogisch medewerker de ouders met het verzoek hun kind op te halen. Als bekend wordt dat een kind een besmettelijke aandoening heeft wordt dit aan alle ouders medegedeeld doormiddel van een brief op het bord en eventueel per mail zodat zij op de symptomen kunnen letten bij hun eigen kinderen. Het zieke kind is, mits hij/zij geen koorts heeft, gewoon welkom op het kinderdagverblijf. Bij besmettelijke ziektes zoals waterpokken, krentenbaard, enzovoort is de besmettelijke periode (incubatietijd) al geweest voordat de klachten bij het desbetreffende kind zichtbaar werden. Dus als het kind geen koorts heeft en zich goed voelt mag hij/zij gewoon naar het kinderdagverblijf komen. Het levert geen gevaar meer op voor de andere kinderen.

Medicijnen kunnen, indien nodig, gegeven worden door de pedagogisch medewerkers. Wel dient hier een verklaring voor ingevuld te worden. Indien er sprake is van medicatie gebruik bij een van de kinderen, dienen de medicijnen bewaard te worden in de bergruimte op een hoge plank.

Aankleedtafel

Bij het betreden van de aankleedtafel wordt het kind begeleid door de PMers. De kinderen mogen nooit alleen op de aankleedtafel zijn.

De aankleedtafel moet na gebruik altijd schoon gemaakt en opgeruimd zijn.

Na het gebruik van de aankleedtafel, wordt de trap opgeborgen en worden de wielen op de rem gezet. Dit voorkomt dat de kinderen zelf de trap gaan gebruiken.

Gebruik en schoonhouden van de ruimte

Stichting Kinderopvang Stampertjes streeft ernaar de hygiëne van de groepsruimtes goed op peil te houden. Zo wordt de ruimte, het meubilair en het speelgoed in een hoge frequentie gereinigd. Zie voor meer informatie ons schoonmaakschema, op aanvraag in te zien. Tevens hebben wij een wekelijkse schoonmaakmedewerker die de hele groepsruimte reinigt.

Persoonlijke hygiëne

Kinderen worden ondersteund bij het zindelijk worden, zodra daar thuis mee gestart is. Na het naar de wc gaan wassen de kinderen de handen (met zeep). Er is reservekleding aanwezig om kinderen bij ongelukjes droge kleding aan te kunnen trekken, mochten ouders geen kleding in het mandje/tasje van hun kind meegegeven hebben.

Eten en Drinken

Voeding is bij de prijs inbegrepen. Flesvoeding en aangepaste voeding bij bijvoorbeeld allergie moeten door de ouders zelf worden meegegeven. Wij werken volgens het protocol veilig gebruik voeding. We gebruiken eco-luiers die bij de prijs zijn inbegrepen. Bij verjaardagen zien wij graag suikervrije of suikerarme traktaties. We bieden eten en drinken aan volgens onderstaande dagritme:

- ca. 9.00 uur vrij spel of gezamenlijke activiteit / op pad met de bolderwagen
- ca. 10.00 uur fruit en drinken / spel of activiteit / op pad met de bolderwagen
- ca. 11.30 uur lunch, aansluitend tandenpoetsen, boekjes lezen
- ca. 13.00 uur middagslaap
- ca. 15.00 uur koek / rijstwafel en drinken / spelen
- ca. 16.30 uur eerste kinderen worden gehaald 17.45 uur uiterste ophaaltijd

Ventilatieplicht

Wij willen als kinderopvang organisatie zorgen voor voldoende toe- en afvoer van lucht in de ruimte waar de kinderen spelen. Om het CO₂-gehalte te meten hebben wij een CO₂ meter hangen. Die hangt in het kinderdagverblijf en wordt goed in de gaten gehouden door de PMers. Het doel is om de waardes van de meter onder de 800 ppm te houden. Er is een protocol

luchtkwaliteit waarin beschreven wordt hoe wij omgaan met de CO2 meter, hoe vaak we meten, hoe laat we meten, enzovoort.

2.3 Een professionele omgeving

Stichting Kinderopvang Stampertjes garandeert ouders en kinderen een professionele en stabiele plek: op een vaste locatie, vaste tijden en tegen een vast tarief.

Contact met ouders

Kinderen verblijven maximaal vier jaar op het kinderdagverblijf. Hoewel dit een relatief korte tijd is om een zeer sterke relatie met de ouders op te bouwen en te werken aan een grote ouderbetrokkenheid, ziet het kinderdagverblijf dit wel als een zeer belangrijke voorwaarde voor goed functioneren.

Op de breng en haal momenten zijn de PMers in contact met ouders. Er wordt contact gemaakt over hoe het gaat met het kind, hoe het weekend/een vakantie is geweest en of er bijvoorbeeld nog bijzonderheden zijn. De haal en brengmomenten zijn erop gericht dat de pedagogisch medewerker haar aandacht uitgaat naar de kinderen.

De PMers betrekken ouders zo veel mogelijk bij de activiteiten. Regelmatig wordt een ouder gevraagd te helpen met een activiteit zoals de herfstwandeling. Ouders ontvangen elke 2 maanden een nieuwsbrief met nieuws en wetenswaardigheden over het kinderdagverblijf en de stichting; Stampertjes Praat. In de Stampertjes Praat wordt o.a. aandacht besteed aan nieuwtjes, foto's, bijzondere activiteiten en dergelijke.

Voor uitstapjes en bijzondere activiteiten wordt aan elke ouder/verzorger gevraagd of zijn/haar kind aanwezig zal zijn.

Oudercommissie

Bij Stichting Kinderopvang Stampertjes bestaat de oudercommissie uit minimaal 3, maximaal 6 enthousiaste ouders. Er wordt voorafgaand aan het nieuwe schooljaar een jaarplanning voor hen gemaakt en er is een reglement wat alle OC leden tekenen. Hierin wordt beschreven wat hun rechten en plichten zijn. Zij hebben formeel informatie- en adviesrecht over belangrijke zaken, zoals beleid en tarieven. De OC vergadert minimaal 5 keer per jaar hiervan dient de leidinggevende minimaal de helft aantal keren aanwezig te zijn. Wij hebben ervoor gekozen om, gezien de omvang van onze beide vestigingen, 1 gezamenlijke oudercommissie in het leven te roepen. Zo dragen wij zorg voor een inspirerend klimaat en kruisbestuiving bij beide vestigingen.

VOG en Personenregister kinderopvang

Bij Stichting Kinderopvang Stampertjes hebben alle PMers en vrijwilligers een verklaring omtrent gedrag (VOG) en zijn allen gekoppeld aan onze organisatie via het Personenregister kinderopvang. Ook het andere personeel, schoonmakers of bijvoorbeeld de conciërge, hebben allen deze VOG en koppeling in het Personenregister zoals de pedagogisch medewerkers zelf.

Volgens het scholingsplan zullen de PMers deskundigheidsbevordering op peil houden door het volgen van diverse cursussen.

De locatiehouder bezoekt regelmatig de websites die relevant zijn voor onze medewerkers (www.kinderopvang.nl, www.rijksoverheid.nl/kinderopvang, www.veranderingenkinderopvang.nl enzovoort). De informatie die daarvandaan komt wordt besproken met de medewerkers.

Mentorschap

Wij werken met het mentorschap. Elk kind krijgt een eigen mentor aangewezen, bij wie ouders terecht kunnen met belangrijke informatie over het kind en/of vragen over de ontwikkeling van hun kind. De mentor van het kind voert ook de observaties uit en benadert ouders voor een 10-minutengesprek of eindgesprek indien gewenst. De kinderen worden twee keer per jaar geobserveerd, vanaf het moment dat zij binnen zijn. Aan de binnenkant van de kindermappen is te

vinden wie de mentor is van het individuele kind. Tevens hangt er een overzicht op het informatie/welkomstbord bij de ingang.

Ouders ontvangen de uitnodiging voor een 10 minuten gesprek ruim van tevoren. Mocht de datum en tijd niet schikken dan kan er in overleg met de PMer een alternatief worden bedacht.

Peuterplein

Op de groep wordt gewerkt met de methode Peuterplein. Dit is een methode waarmee we de natuurlijke nieuwsgierigheid van de kinderen tussen de 2 en 4 jaar stimuleren. Er staan activiteiten in de 8 themahandleidingen, 4 prentenboeken, 4 verhalen in het schootboek en de handpop Raai de Kraai wordt gebruikt. Daarnaast zit er ook een liedjes-cd bij. De kinderen leren in verschillende ontwikkelingsgebieden zichzelf ontwikkelen: taal, voorbereidend rekenen, zintuigelijke waarnemingen, beweging, fijne motoriek, wereldoriëntatie, muziek en sociaal emotionele ontwikkeling. De 8 wereldoriënterende thema's binnen de methode worden elk jaar op de planning gezet. Daarnaast wordt er een eigen ontworpen thema toegevoegd, bijvoorbeeld thema circus. Sinterklaas en Kerst is ook zelf ontworpen n.a.v. de pakketwijzer die bij peuterplein is meegeleverd.

Doorgaande lijn

Kleuterplein, dat bestemd is voor groep 1 en 2 van het basisonderwijs, sluit aan op *Peuterplein*. Dat betekent dat de opbouw en uitgangspunten van *Kleuterplein* en *Peuterplein* gelijk zijn. Maar *Peuterplein* kan ook los van *Kleuterplein* gebruikt worden. Het vormt tevens een goede voorbereiding op andere kleutermethoden, doordat het voldoet aan de tussendoelen die voor alle kleuters gelden. *Peuterplein* vormt daarmee ook een doorgaande lijn met andere brede kleuteruitgaven als *Piramide* en *Schatkist*.

Uitgangspunten

Alle activiteiten van *Peuterplein* zijn gericht op de speelse werving van kennis en vaardigheden. In de peuterleeftijd leren kinderen vooral door spelen, ervaren en doen (Goorhuis, 2005). Met kinderen werken we vooral vanuit het eigen lichaam en vanuit de belevingswereld dicht bij het kind. Wereld oriënterende thema's bieden een zinvolle context voor de kinderen. De zintuigen spelen bij jonge kinderen een grote rol. Tijdens alle activiteiten stimuleren we het actieve taalgebruik, o.a. door het stellen van open vragen. Het vergroten van de woordenschat is een belangrijk doel van *Peuterplein*.

Werken met baby's

Alle pedagogisch medewerkers die met baby's werken worden specifiek geschoold. Pedagogisch medewerkers hoeven nog niet per 1 januari 2018 die aanvullende scholing te hebben gedaan voor het werken met baby's, maar vanaf dat moment moet er wel in geïnvesteerd worden. Er geldt een ingroeiperiode van vijf jaar. Onze medewerkers op het kinderdagverblijf zullen begin 2020 een training werken met baby's (aandacht voor baby's) genieten. Deze training voldoet aan de eisen van het IKK en zal zorg dragen aan een stabiel aanbod voor de jongste kinderen van 0-1 jaar. In Oktober 2020 zal hier een apart beleidsstuk op worden geschreven met daarin onze visie over het kwalitatief goede opvang bieden voor kinderen onder 1 jaar. Ouders en medewerkers zullen hierin betrokken worden.

Toestemmingslijsten

Ouders vullen een toestemmingsformulier in als zij hun kind aanmelden op ons kinderdagverblijf. Hierin wordt over vier onderwerpen gevraagd of ouders er toestemming voor geven of niet;

- Vervoeren van hun kind in andermans auto.
- Uitstapjes, zowel gepland als ongepland.
- Toestemming voor het maken van foto's/filmmateriaal van hun kind en het delen hiervan op de website/in de Stampertjes Praat.

- Toestemming mondelinge warme overdracht aan basisscholen.

Met foto's en filmmateriaal gaan wij dus, net als met alle andere gegevens van de kinderen, vertrouwelijk om. De leidinggevende houdt een toestemmingslijst bij waarop staat welke ouders wel en geen toestemming hebben gegeven voor bovenstaande onderwerpen. De locatiehouder is altijd in het bezit van de meest recente versie van de toestemmingslijst. Eveneens zit hij altijd up to date in de pedagogisch medewerkermap.

Voorheen werd er ook gevraagd of ouders/verzorgers toestemming gaven voor het observeren van de kinderen en het mogelijke contact met het consultatiebureau. Dat is door ons uit de toestemmingslijsten gehaald sinds begin 2018 gezien de gewijzigde wetgeving per 1 januari 2018. Sinds dat moment zijn wij verplicht kinderen te observeren en mogelijke achterstanden (bijvoorbeeld bij het consultatiebureau) te melden.

Social media

Wij hebben op social media een aantal kanalen waar we informatie plaatsen Stichting Kinderopvang Stampertjes. Dit is informatie over bijvoorbeeld bijzonderheden zoals het bezoek van de burgemeester, maar uitjes die we ondernemen met de kinderen en festiviteiten die we gezamenlijk vieren. Ook worden verjaardagen gedeeld met volgers. De foto's die wij bij de berichten plaatsen zijn gemaakt door een medewerker van het kinderdagverblijf en zullen alleen geplaatst worden als ouders hier toestemming voor hebben gegeven (op de toestemmingslijst). Wij streven er naar om elke dag een bericht te plaatsen op facebook. Wij werken volgens het protocol foto en film gebruik, te vinden op onze website.

Buitengewone opvang

Indien een ouder, door zeer dringende onvoorziene omstandigheden, niet in staat is het kind op tijd op te halen, zal een van de PMers verantwoordelijkheid nemen voor het kind. De pedagogisch medewerker blijft met het kind op het kinderdagverblijf. Wanneer deze later dan een half uur wordt opgehaald zal er in de volgende factuur 10 euro in rekening worden gebracht.

Chronisch zieke en gehandicapte kinderen

Stichting Kinderopvang Stampertjes staat open voor plaatsing van chronisch zieke en gehandicapte kinderen, maar het moet wel mogelijk zijn binnen de groep. Dit is bijv. afhankelijk van de samenstelling en de grootte van de groep op dat moment. In alle gevallen maakt de PMer een zorgvuldige afweging of voldoende tijd, deskundigheid, ervaring en middelen aanwezig zijn om een peuter met een beperking goed op te kunnen vangen.

Extra dagdelen afnemen

Zoals aan het begin van deze paragraaf beschreven is, vinden wij het van groot belang dat ouders en kinderen kunnen vertrouwen op een professionele en stabiele plek voor de kinderen, daar hoort ook bij dat er mogelijkheid moet zijn tot het extra afnemen van een dagdeel.

Sinds de nieuwe wet IKK is het volgens de wet vastgelegd dat er moet worden gewerkt met een vaste gezichten criterium. Dit houdt in dat een kind twee vaste gezichten moet hebben en er ten alle tijden dat het kind op de groep is één van de twee vaste gezichten aanwezig moet zijn.

Het vaste gezichten criterium is bij ons op kinderdagverblijf Casa gedekt.

Waar ook rekening mee gehouden moet worden als het gaat om de omvang van de groep: zijn er genoeg beroepskrachten aanwezig op de groep? Een groep met 12 kinderen mag door twee beroepskrachten worden gedraaid, mits de verdeling in leeftijden juist is. Wij volgen de regelgeving op dit gebied.

Bij het afnemen van een extra ochtend gelden de standaard tarieven. Er wordt dezelfde uurprijs

gerekend als voor de andere opvanguren van het kind. Het maximaal aantal kindplaatsen mag echter niet overschreden worden.

Overdracht aan scholen en buitenschoolse opvang

Een goede overdracht van het kind naar de basisschool of buitenschoolse opvang is belangrijk. Zo kunnen kinderen een goede start maken op de basisschool. In de regelgeving staat dát er een overdracht moet zijn. Niet hoe dit moet gebeuren. Wij hebben ervoor gekozen om in ieder geval een schriftelijke overdracht te maken waarin bijvoorbeeld de volgende punten zijn opgenomen:

- Een persoonlijke beschrijving van het kind door de pedagogisch medewerker.
- Informatie over bijvoorbeeld de sociaal-emotionele ontwikkeling en fysieke vaardigheden van het kind.
- Interesses/talenten van het kind, waar heeft het kind behoefte aan.
- Informatie over de thuissituatie.
- Informatie over de pedagogische aanpak van het kinderdagverblijf.

Tevens hebben we per school, in onze omgeving, afspraken gemaakt over de vorm waarin we van een warme overdracht willen voorzien. 2 x per jaar vindt er een mondeling overleg plaats tussen ons kinderdagverblijf (pedagogisch medewerker) en een basisschool (internbegeleider/kleuterleerkracht) waarin we de kinderen bespreken die de komende maanden naar school zullen gaan. Dit overleg dient als aanvulling op de schriftelijke overdracht. De informatie die wij verstrekken schriftelijk dan wel mondeling wordt ten alle tijden gedeeld met de ouders. We vinden de vertrouwensrelatie tussen de pedagogisch medewerkers en de ouders van groot belang en transparantie vormt hierin een van de bouwstenen. Om zorg te dragen voor een optimale informatieverstrekking over de door ons gekozen wijze van warme overdracht, lichten wij ouders tijdens het kennismakingsgesprek in en vragen wij te tekenen voor toestemming op het daarvoor opgestelde toestemmingsformulier.

Wanneer een kind bij het verlaten van onze vestiging opvang gaat genieten bij een buitenschoolse opvang zullen wij de schriftelijke overdracht, welke wij ook aan de school bieden, ook aan de betreffende opvangorganisatie sturen. Mocht een mondelinge overdracht wenselijk zijn voor het welbevinden van een kind, zullen wij contact opnemen met de betreffende opvangorganisatie en een afspraak tot stand laten komen om zo van een uitgebreidere overdracht te voorzien. Wij zullen in het komende half jaar de overdracht aan buitenschoolse opvang verder vorm gaan geven.

2.4 Een gezellige omgeving

Een van de belangrijkste redenen voor ouders om voor dit kinderdagverblijf te kiezen is de kleinschaligheid en gezelligheid. Deze zaken zijn afhankelijk van de pedagogisch medewerkers en de inrichting van de ruimte.

Variatie en structuur

Alle kinderen zitten bij elkaar in één groep. Er is variatie binnen de groep in leeftijd, taal, culturele achtergrond en ontwikkeling. Er is geen vaste verhouding tussen jongens en meisjes, dit hangt af van de inschrijving. Gezelligheid binnen het kinderdagverblijf bestaat naast de variatie ook uit structuur en

voorspelbaarheid. Er is een vast dagritme en er zijn vaste terugkerende rituelen. Er wordt gewerkt met het programma Peuterplein.. Samenwerken en samen spelen wordt gestimuleerd. Opruimen gebeurt samen met de kinderen: samen rommel maken en samen (spelenderwijs) opruimen onder het gezang van het opruimliedje.

Afscheidsritueel

Afscheid nemen is een belangrijk onderdeel van de gang van een kind naar het kinderdagverblijf. Het is voor een kind van groot belang dat het goed afscheid heeft kunnen nemen van de ouders om zich de ochtend veilig en goed te voelen. Er is voor ouders en kinderen altijd de mogelijkheid aan de overgang naar het kinderdagverblijf te wennen door even samen te puzzelen of een spelletje te doen, voordat er afscheid genomen wordt.

Wenbeleid

Wij willen graag dat de kinderen zich fijn en veilig voelt bij ons. Daarom hebben wij een wenbeleid, zodat het kind aan de PMers, de locatie en de andere kinderen kan wennen. Tijdens het intakegesprek maken we o.a afspraken over wanneer het kind komt wennen, bespreken we belangrijke informatie over het kind en uiten we de wensen en behoefte over de vorm van opvang. Dit intake gesprek vindt plaats op het hoofdkantoor en wordt gevoerd met de leidinggevende. Zij zal de pedagogisch medewerker van een overdracht voorzien, welke van toepassing is om het kind dat zal komen wennen. Deze overdracht vindt zowel mondeling als schriftelijk plaats. Dit gesprek vindt buiten de groep plaats daar wij het dagelijks groepsproces in zo veel mogelijk opzichten willen waarborgen en beschermen van afleiding. De aandacht van de pedagogisch medewerker dient uit te gaan naar de kinderen.

Wij hanteren twee wenmomenten 1 met de ouder erbij voordat het contract ingaat en 1 zonder de ouders erbij na dat het contract in gaat. Het aantal wendagen is niet standaard. Wij kijken vooral naar de behoefte van het kind. Ieder kind is anders en het een went sneller dan het ander. Hierin kunnen allerlei factoren een rol in spelen, leeftijd, karakter, frequentie waarin het kind opvang geniet etc. De wendagen vinden enkel plaats op de dagen waarop het kind ook opvang zal genieten. Zo kan een kind zo optimaal mogelijk kennis maken met de groep waarin het zal worden opgenomen en de pedagogisch medewerker die de groep opvangt. Zo dragen wij zorg oor het creëren van een goede bodem waarin een kind zijn emotionele veiligheid stapsgewijs kan opbouwen. 3 maanden na de eerste wendag zal er een evaluatiegesprek plaatsvinden tussen de mentor van het kind en de ouders. In dit gesprek stellen we de ouders in de gelegenheid zich te uiten over het verloop van de afgelopen 3 maanden en eventuele wensen of opmerkingen te plaatsen. Van dit gesprek zal een schriftelijk verslagje worden opgesteld en worden bewaard in het kind dossier. Indien er acties voortkomen uit dit gesprek zal dit worden gedeeld met de leidinggevende welke samen met de pedagogisch medewerkers kijkt wat er nodig is.

Vaste rituelen

Bij het binnenkomen en weggaan is er persoonlijke aandacht voor elke kind. Na de inloop, wordt de dag gestart en verloopt volgens ons vaste dagritme. Vaste rituelen zijn bijvoorbeeld het boekje lezen voor dat de kinderen s'middags naar bedje toe gaan en de liedjes die worden gezongen door de dag heen. Tevens besteden wij jaarlijks veel aandacht aan de seizoenen welke een prominent onderdeel vormen in onze activiteiten.

Afscheid van het kinderdagverblijf

Als een kind bijna vier jaar is, wordt er met ouders afgestemd wanneer de laatste dag zal zijn. Dit in verband met de overgang naar de basisschool. We praten er in de groep over, net zoals we praten over nieuwe kinderen in onze groep. Wij vieren het afscheid van een kind op een daarvoor geschikt moment. Vaak vindt dit plaats tijdens het ochtend fruit moment. Wij bieden kinderen de gelegenheid om op vertrouwde wijze zijn/haar verjaardag te vieren zoals ze dit bij een andere viering ook gewend zijn. Bij het afscheid geven we het kind het afscheid boek mee waar in foto's staan van de periode dat ze op onze opvang hebben gezeten. Het kind wordt in de gelegenheid gesteld een lekkernij uit te

delen, maar dit is niet verplicht. Bij vertrek van een kind van een vestiging schrijven wij een overdracht voor de school, ouder en eventueel te genieten buitenschoolse opvang.

Slotwoord

Dit beleidsplan geeft richtlijnen voor het pedagogisch handelen en een beeld van het pedagogisch klimaat bij SKS, kinderdagverblijf Casa. Pedagogisch beleid is niet statisch en daarom aan verandering onderhevig. Door de inbreng van ouders, pedagogisch medewerkers en natuurlijk de kinderen ontwikkelt het beleid zich iedere dag. Dit plan beschrijft hoe wij nu en in de komende jaren willen werken. De pedagogisch medewerkers, leidinggevende en locatiehouder dragen er zorg voor dat het beleid getoetst wordt. Dit beleidsplan vormt het uitgangspunt van onze beroepshouding en bepaalt ons handelen in de praktijk van alledag.

Tijdens het kind/werkoverleg, de teamvergadering, het MT overleg en de coachingsgesprekken wordt het beleid besproken en getoetst. Daar waar nodig worden pedagogisch medewerkers extra gecoacht. Bij de totstandkoming en bijstelling van dit pedagogisch beleid zijn de locatiehouder, leidinggevende, pedagogisch medewerkers en de oudercommissie te allen tijde betrokken. Indien nodig wordt een nieuwe, herziene versie van het beleidsplan geschreven.

